

Міністерство освіти і науки України
Західноукраїнський національний університет
Факультет фінансів та обліку
Кафедра фінансового контролю та аудиту

**УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ РЕСУРСАМИ ТА
АНАЛІЗ І АУДИТ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ**

спеціальність: 071 – Облік і оподаткування
освітньо-професійна програма «Аудит та державний фінансовий контроль»
Випускова кваліфікаційна робота за освітнім ступенем «магістр»

Виконав студент групи
ОАДФКм-21
Ярослав ЗАЯЦЬ

Тернопіль 2023

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Виробничі ресурси підприємства: економічна сутність
та класифікація

1.2. Системний підхід в управлінні виробничими ресурсами підприємства

Висновки до 1 розділу

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ РЕСУРСАМИ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства

2.2. Аналіз та управління основними засобами підприємства

2.3. Аналіз та управління оборотними засобами підприємства

Висновки до 2 розділу

РОЗДІЛ 3. АУДИТ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА: МЕТОДИКА ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

3.1. Аудит основних засобів та шляхи його вдосконалення

3.2. Аудит дебіторської заборгованості: методика

та напрями вдосконалення

Висновки до 3 розділу

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Виробничі ресурси підприємства: економічна сутність та класифікація

В сучасних умовах, ефективність функціонування економічної одиниці може бути забезпечена за умови наявності розробленої стратегії розвитку та застосування нових підходів до механізмів управління. Рациональне управління виробничими ресурсами дає можливість забезпечити фінансову стійкість, безперебійність та стабільний процес виробництва продукції, надання послуг, тощо.

Ресурси надходять до бізнес-одиниці. Вони є основою для досягнення відповідної мети і дають результат (рис.1.1).

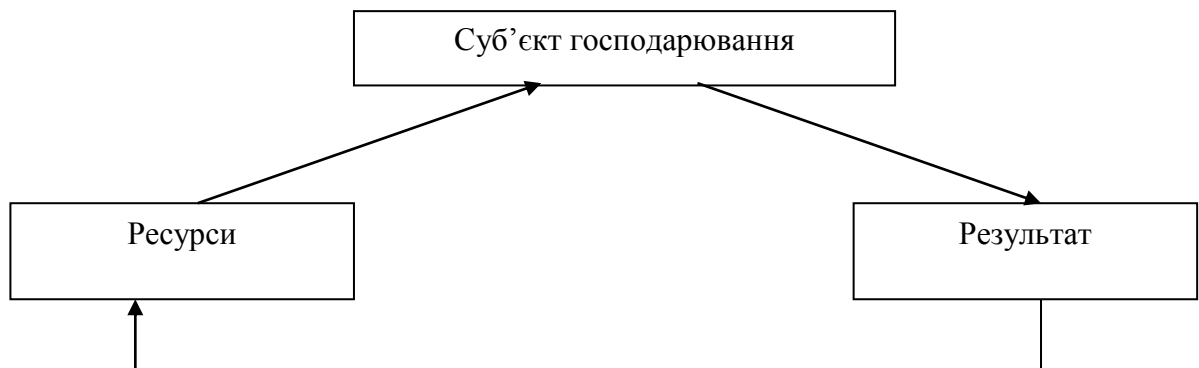

Рис. 1.1. «Ресурси в системі управління економічною одиницею» [79].

Виробничі ресурси (далі – ВР) є «базовою компонентою потенціалу розвитку підприємства. Передумови переходу підприємства з одного стану до іншого, який вважається кращим, більш ефективним чи доцільним із використанням певних ресурсів. Саме останні є чинником резервів

економічного розвитку економічної одиниці при умові їх раціонального використання» [79].

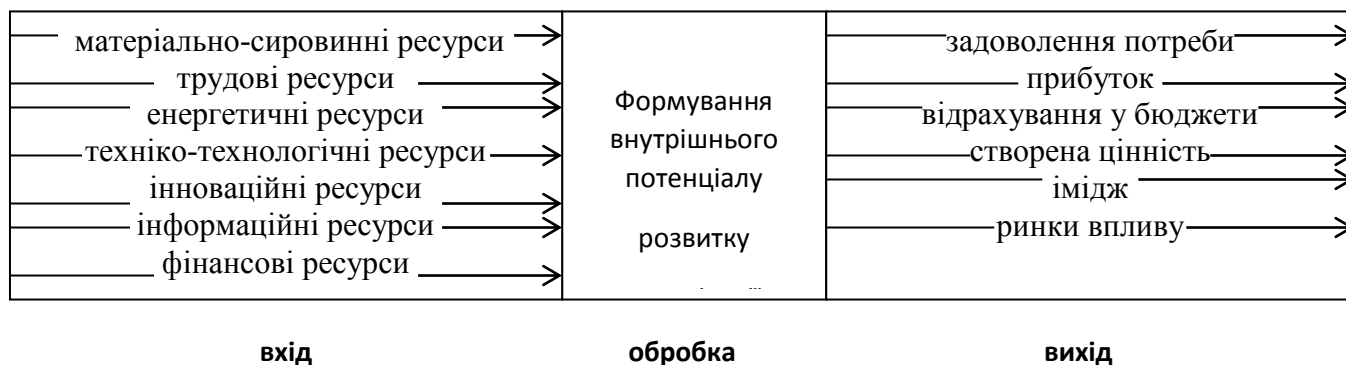

Рис. 1.2. «Процес перетворення ресурсів у процесі господарської діяльності» [110].

Визначення економічного терміну «виробничі ресурси» має як важливе наукове, так й практичне значення, тому, що чітка ідентифікація його змісту та структури визначає обґрунтований підхід до його управління, аналізу та оцінки.

Для визначення сутності «виробничі ресурси підприємства» необхідно розглянути таку категорію як «ресурс». Вона має універсальний, міждисциплінарний та багатоаспектний характер. В перекладі з французької «ressource» означає джерело доходу, засіб, запас.

Значну увагу приділив даній категорії А.Сміт, виокремлюючи наступні види ресурсів: земля, праця, капітал. Як зазначає О.Швиданенко: «він дослідив механізм переливу ресурсів з менш прибуткових галузей у більш прибуткові, тенденцію підвищення цін на обмежені ресурси, а також описав ренти, отримувані власниками ресурсів. У своїх працях А. Сміт оперує таким поняттям як «власники ресурсів», що відображає суспільну форму реалізації відносин між людиною та об'єктами матеріального світу. Однак визначальним ресурсом розвитку сучасної економіки є ресурси нематеріальні» [110, с. 15-16].

Великий тлумачний словник «ресурси» трактує як «запаси чогось, чого-небудь, які можна використовувати в разі необхідності» [21, с.1216].

Пояснюючи таким чином дефініцію «ресурси», науковці звертають увагу на їх сукупності як системи, можливості котрої можуть бути використані для задоволення споживчих потреб суспільства.

П. Іванюта та О. Лугівська стверджують, що «потенційні ресурси, які формуються на ринку капіталу, перетворюються на реальні ресурси (активи) підприємства тільки з моменту їх придбання, а на фактори виробництва — з моменту їх цільового використання» [45, с.23].

Американські вчені К. Р. Макконнелл і Ст. Л. Брю до економічних ресурсів відносять землю, працю, капітал і підприємницьку спроможність [49].

Узагальнивши трактування даної дефініції вітчизняними науковцями, на нашу думку, доцільно виокремити чотири підходи щодо ідентифікації її економічної сутності (рис.1.3).

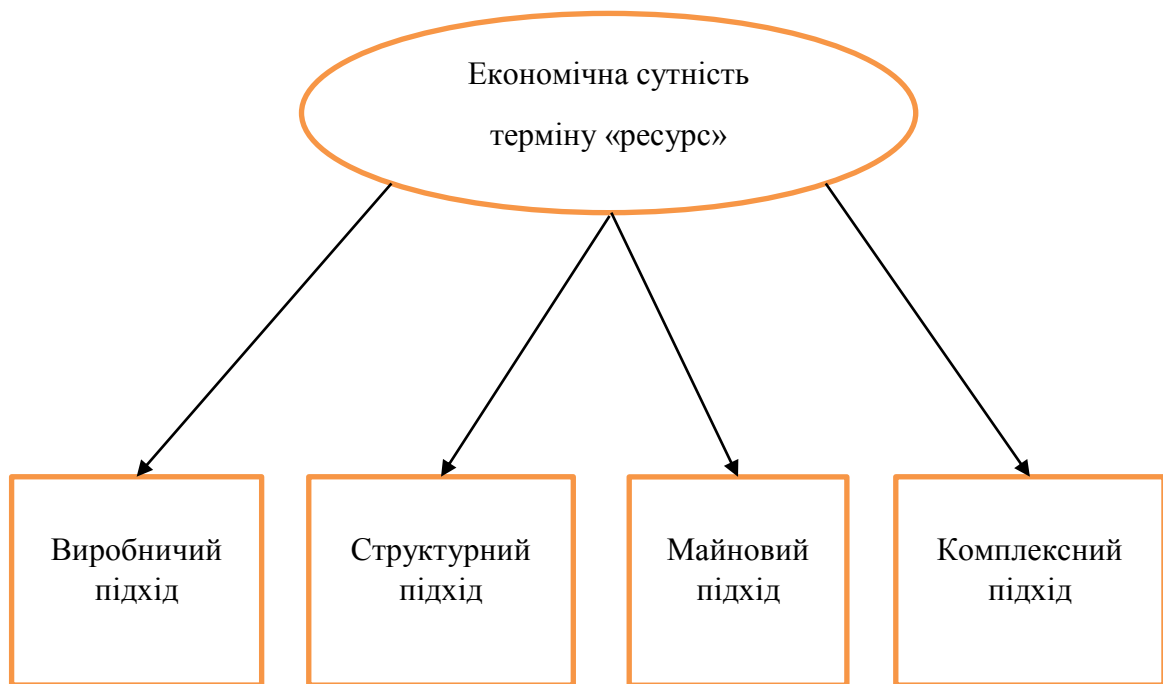

Рис. 1.3. «Підходи до ідентифікації терміну ресурс» [70].

В межах виробничого підходу, Ю. Майданевич [70, с.166-167], С. Мочерний, Я. Ларіна, О. Устенко, С. Юрій [79, с.463], зокрема, ресурси трактують як основні елементи виробництва потенціалу, тобто, як засоби виробництва. До основних компонент ресурсів відносять засоби та предмети

праці, результатом їхньої взаємодії є створення певного суспільно-корисного блага.

На думку Н. Верхоглядової та О. Письменної: «таке трактування дозволяє враховувати не тільки наявні ресурси, але й ті, які можуть бути залучені в майбутньому, проте обмежує сферу застосування ресурсів лише виробничою діяльністю» [22, с. 28].

Представники майнового підходу трактують дефініцію «ресурси», як сукупність майна в усіх матеріальних і нематеріальних формах. Як зазначають Н. Верхоглядова та О. Письменна: «таке визначення дає вичерпну характеристику майновій складовій ресурсів, тобто тій їх частині, яка є майном та має свою вартість. Водночас деякі ресурси можуть не мати вартості на даний момент. Тому неприпустимим є неврахування тих видів ресурсів, які не є майном, а отже не мають вартості» [22, с.29].

Щодо складу ВР, то у вітчизняній науці відсутній єдиний підхід до його ідентифікації.

Так, проф. М. Чумаченко у складі ВР виділяє трудові ресурси, матеріальні ресурси та основні засоби [39].

Науковці М.А.Болюх, В.З.Бурчевський, М.І. Горбатов розкривають склад «ресурсів виробництва», спираючись на його структуризацію часів СРСР із врахуванням змін, спричинених виникненням ринкових відносин: трудові, матеріальні, засоби праці, фінансові та земельні ресурси» [39; 40].

Практик П. Попович «поділяє ВР на трудові та матеріальні ресурси й основні фонди» [97].

Науковці А.Задоя, Ю. Петруня виділяють таку складову ВР, як «підприємницькі здібності та відносять її до складу організаційно-економічних ресурсів. Вони визначають її, як: пошук та мобілізацію наявних у суспільстві ресурсів» [44, с.32].

Загальноприйнята класифікація ВР представлена на рисунку 1.4. М. Орлатий та інші до класифікації ВР відносять «природні, трудові, матеріальні й фінансові додають ще й інформаційні ресурси» [100, с.18].

О. Лугівська, П. Іванюта зазначають, що «До природних ресурсів належать як реальні їх запаси, отримання яких технічно можливе й економічно рентабельне на цьому етапі науково-технічного розвитку суспільства, так і потенційні, господарське освоєння яких можливе в майбутньому» [45, с.17].

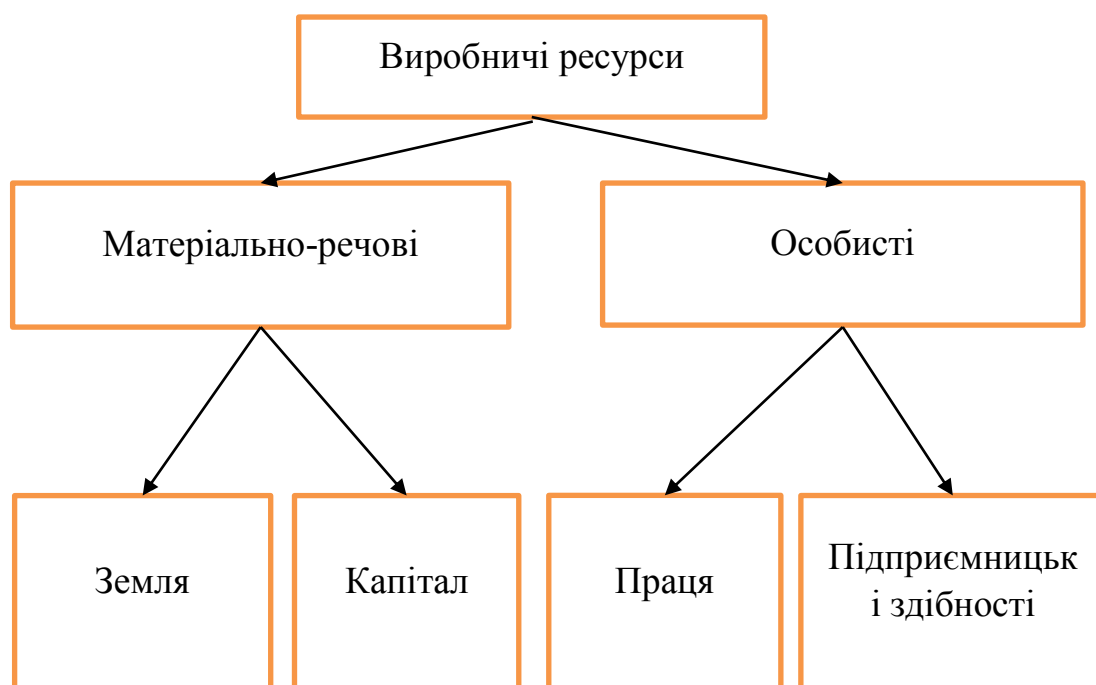

Рис. 1.4. «Класифікація виробничих ресурсів» [79].

В економічній енциклопедії наведений такий перелік видів ресурсів: «природні, технічні, технологічні, кадрові, просторові, часові, структурно-організаційні, інформаційні, фінансові, нематеріальні» [79, с.206].

Ю. Воробйов та Б. Холод в навчальному посібнику з управління ресурсами підприємства виділяють такі види економічних ресурсів: «трудові, фінансові, матеріальні, нематеріальні та інформаційні» [109, с.19].

Й. Петрович та Л. Прокопишин-Рашкевич запропонували класифікувати ВР наступним чином «ресурси засобів праці (матеріальні й нематеріальні); ресурси предметів праці; трудові ресурси; інформаційні ресурси» [89].

Н. Власова та В. Андросов пропонують виділяти групи ресурсів залежно від видів діяльності бізнес-одиниці: «ресурси, що обслуговують операційну, фінансову, інвестиційну діяльність» [24, с.15].

На думку І. Стец: «мати достатні ресурси для підприємства означає мати у своєму розпорядженні необхідні можливості і певні умови для свого розвитку і нормального функціонування відповідно до поставлених цілей. Отже, підприємство повинно забезпечити високу ефективність функціонування за рахунок повного і раціонального використання всіх своїх виробничих ресурсів» [106, с.77].

Ефективне використання ВР можливе тільки при правильному управлінні ними. При цьому підприємство слід сприймати як систему, а не як ряд ізольованих один від одного елементів. Таким чином виникає потреба в управлінні виробничими ресурсами підприємства на основі системного підходу.

Ефективне управління ВР бізнесодиниці, на думку С. Гуткевича «повинно являти собою гнучку систему, що буде змінюватись, пристосовуватись до ринкових умов, при цьому забезпечуючи максимальну інвестиційну привабливість та загальний розвиток підприємства» [32, с.5].

До основних видів ресурсів, що мають стратегічне значення для функціонування підприємства, Л. Олійник відносить наступні: «1)технічні ресурси; 2)технологічні ресурси; 3)матеріальні ресурси; 4)людські ресурси; 5)фінансові ресурси; 6)нематеріальні ресурси; 7)просторові ресурси; 8)інформаційні ресурси; 9)часові ресурси» [83, с.216].

1.2. Системний підхід в управлінні виробничими ресурсами підприємства

Як зазначає С. Сардак: «ведення будь-якої господарської діяльності передбачає наявність певного виробничого циклу у якому керуюча система визначає склад необхідних ресурсів та залучає їх із зовнішнього середовища, здійснює на них свідомий цілеспрямований вплив у внутрішньому середовищі, внаслідок чого отримує певні результати у вигляді створених продуктів (продукція, послуги, ідеї, технології, інформація) і відходів (зіпсовані продукти, ресурсні, виробничі та інформаційні відходи), які потім спрямовує у зовнішнє середовище» [104, с.83-84].

Управління ВР це складний, безперервний процес формування та збалансування портфелю ВР із визначеними можливостями (наявним потенціалом), їхнього використання у процесі діяльності, а також нарощування виробничого потенціалу економічної одиниці через удосконалення наявної ресурсної бази та зростання їхніх можливостей.

На думку О.Швиданенко: «саме ресурси виступають джерелом довгострокових і важкоімітованих конкурентних переваг економічної одиниці. Тому, виникає потреба обґрунтування та реалізації цілеспрямованих дій щодо управління портфелем ресурсів підприємства» [110, с.68].

В процесі формування ефективної системи управління ВР на підприємстві доцільно опиратися на одну з базових моделей стратегічного управління «ресурси-поведінка-результат» (рис.1.5).

Саме ця модель, зазначає О.Швиданенко: «найкраще відповідає принципам формування системи управління, а саме — поєднання внутрішніх (ресурсних) можливостей підприємства із зовнішніми (ринковими) умовами господарювання. Результатом такої взаємодії і є формування стійких конкурентних переваг» [110, с.68].

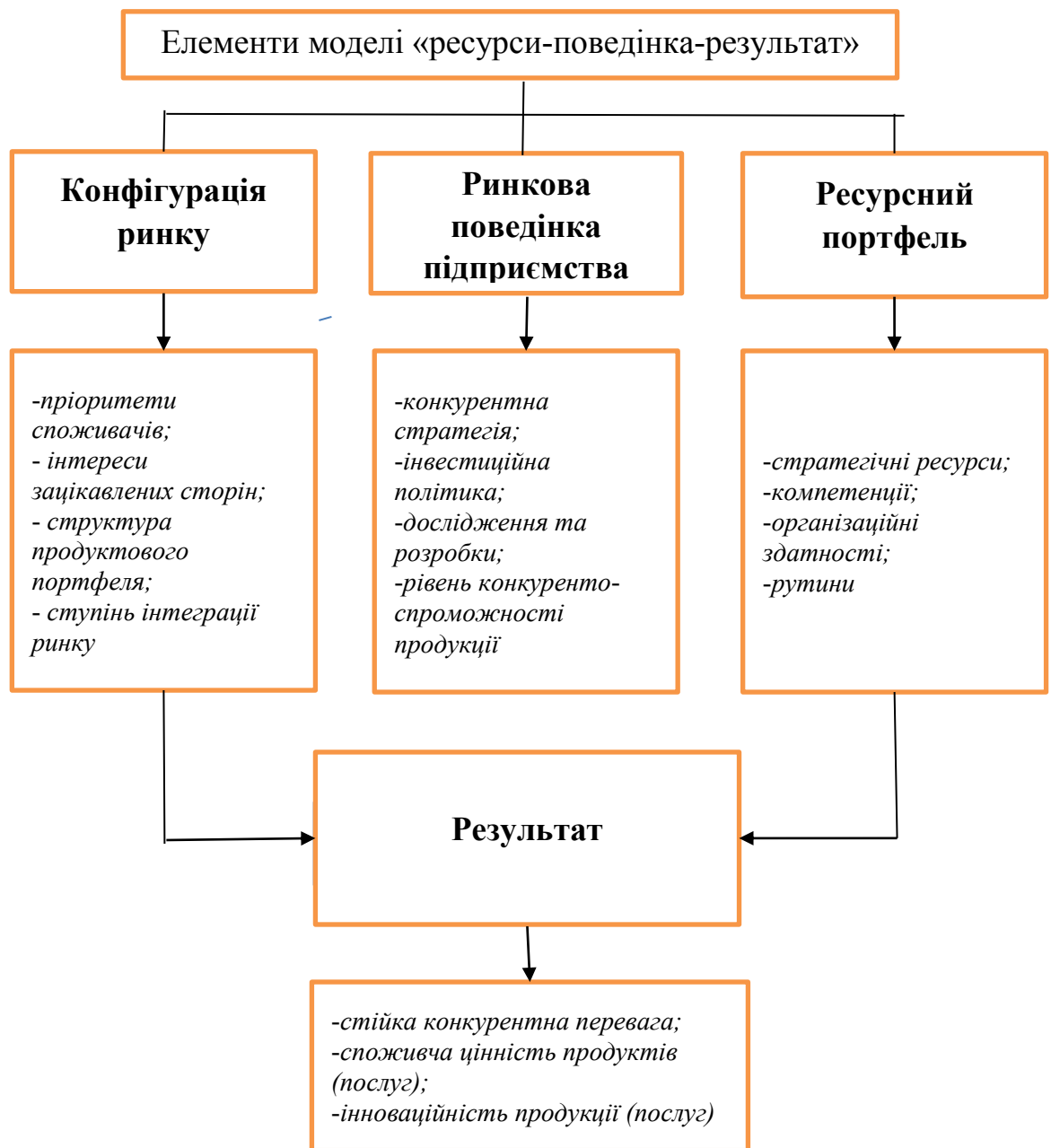

Рис. 1.5. Модель «ресурси-поведінка-результат» [110, с.68]

G.Hamel і С.К. Prahalad виділили наступні напрями управління різними ресурсами:

«1 Акумуляування стратегічних ресурсів на ключових довгострокових цілях та елементах ланцюжка створення цінності;

2 Підтримка оптимального рівня накопичення ресурсів, які можуть стати стратегічними (в основному ресурси нематеріального характеру);

3 Збільшення доданої вартості, створюваної підприємством завдяки доповненню ресурсів одного стратегічного статусу ресурсами іншої категорії (взаємодоповнюваність);

4 Збереження і захист ресурсів з високим стратегічним статусом;

5 Скорочення тривалості періоду відтворення ресурсів з низьким рівнем стратегічного статусу для забезпечення ресурсної рівноваги» [119].

Перший напрям передбачає використання виробничих ресурсів у бізнес-процесах ланцюга створення цінності. Він реалізується на основі таких принципів, як:

- «скоординованість. Це означає, що економічна одиниця має можливість отримати кумулятивний ефект від одночасного об'єднання усіх наявних ресурсів;

- зосередженість – це закріплення конкретних видів виробничих ресурсів на досягненні конкретно визначених цілей. Цей принцип є особливо важливим в процесі розробки нової продукції та НДДКР;

- цілепокладання – передбачає концентрацію зусиль на стратегічних цілях, реалізація яких дасть можливість отримати вищу споживчу цінність нових продуктів чи послуг.

Використання другого принципу дає можливість вибрати та реалізувати ті управлінські рішення, які дають можливість досягти безперервності процесу створення ресурсів стратегічного характеру. Здатність підприємства навчатися на власному досвіді залежить від трудових ресурсів, його здібностей.

Третій напрям реалізується шляхом синтезу та збалансованості виробничих ресурсів. Це передбачає створення таких ресурсів, які дадуть змогу збільшити цінність унікальних компетенцій.

Четвертий напрям можна реалізувати за допомогою таких принципів, як перетворення ресурсів, кооперація ресурсів та їх захист. Перетворення ресурсів передбачає можливість фірми швидко переорієнтувати виробництво, напр. з виготовлення простої продукції та технічні новинки, тобто гнучке виробництво. Такого роду гнучкість передбачає зменшення простоїв, а отже і краще використання виробничих ресурсів. Кооперація передбачає додаткове залучення ресурсів від зовнішніх партнерів. Захист – це пошук інструментів для елімінації слабких місць у формуванні ресурсів.

В основі п'ятого напрямку покладено визначення оптимального періоду між витратами ресурсів та їх компенсацією у вигляді генерованих грошових потоків» [119].

В системі управління ВР підприємства можна виокремити ряд підсистем, цілеспрямоване функціонування яких забезпечує працездатність її в цілому. Це: цільова, забезпечуюча, керуюча та керована підсистеми (рис.1.6).

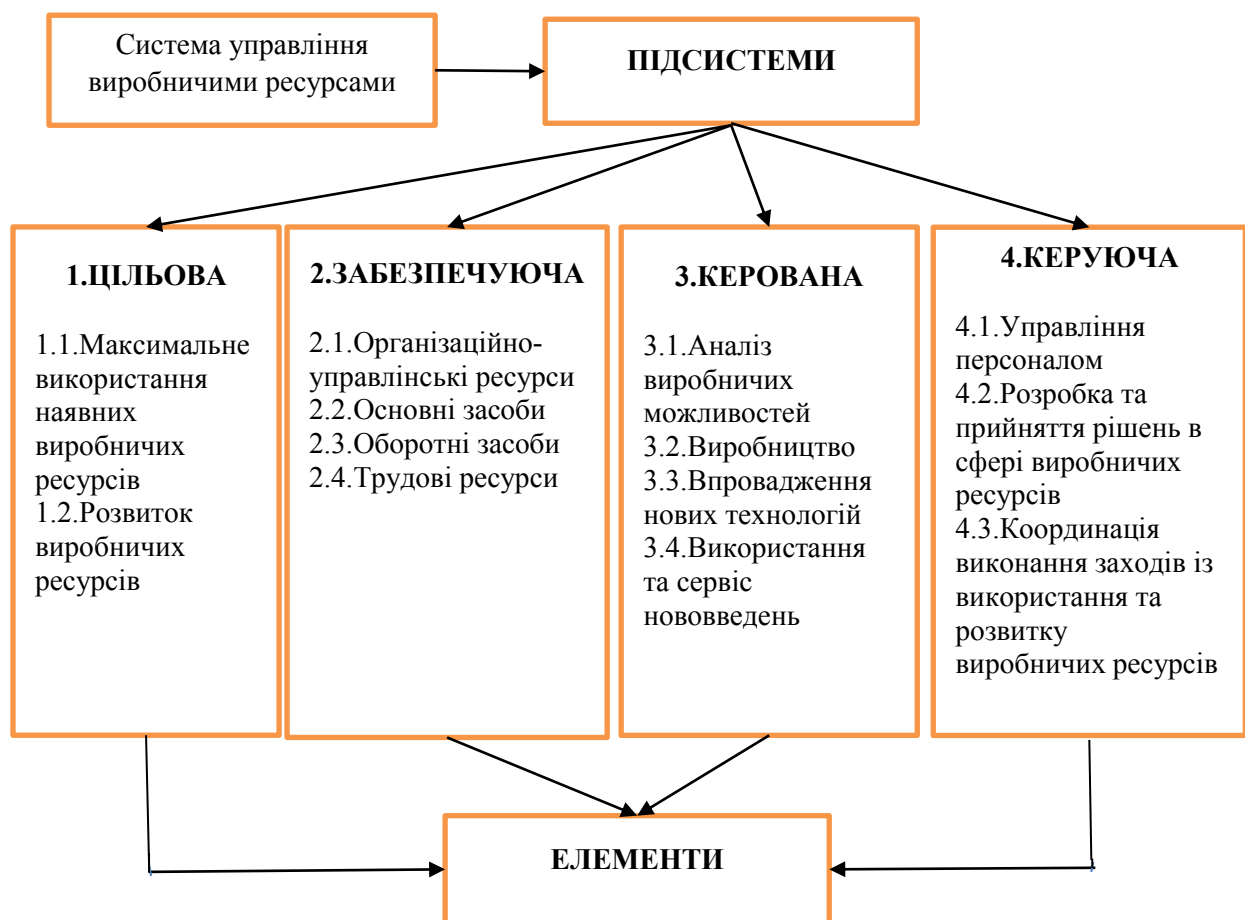

Рис. 1.6. «Система управління ВР» [119].

Керуюча підсистема є визначальною та її сфера функціонування розповсюджується на всі основні підсистеми. Схема функціонування системи відображає багатогранність виробничих ресурсів та спрямована на пошук, підвищення та реалізацію їх резервів. Розглядаючи управління виробничими ресурсами як систему, можна виявити наступну закономірність в дії даної системи (рис.1.7).

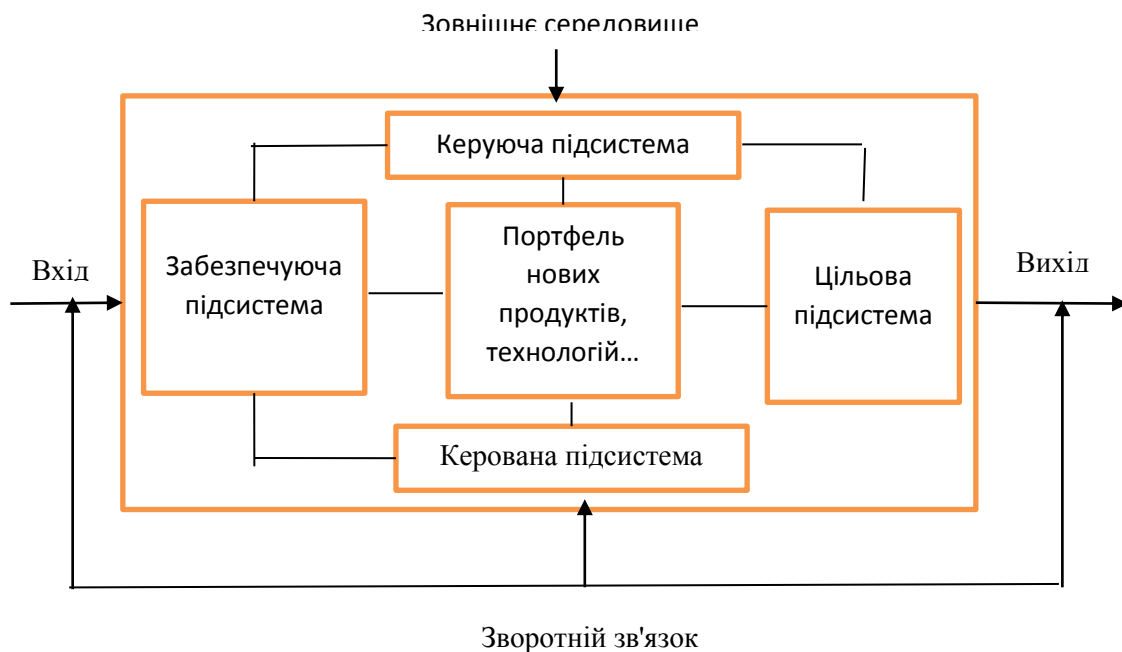

Рис. 1.7. «Схема функціонування системи управління ВР» [119].

На рисунку 1.8. подано структуру системи управління ВР економічної одиниці. Блок аналізу, контролю і також прийняття управлінських рішень є важливий елемент системи управління ВР економічної одиниці. Система управління ВР підприємства не тільки використовує фактичні інформацію про їх величину та структуру, але й впливає на зміну рівня ВР.

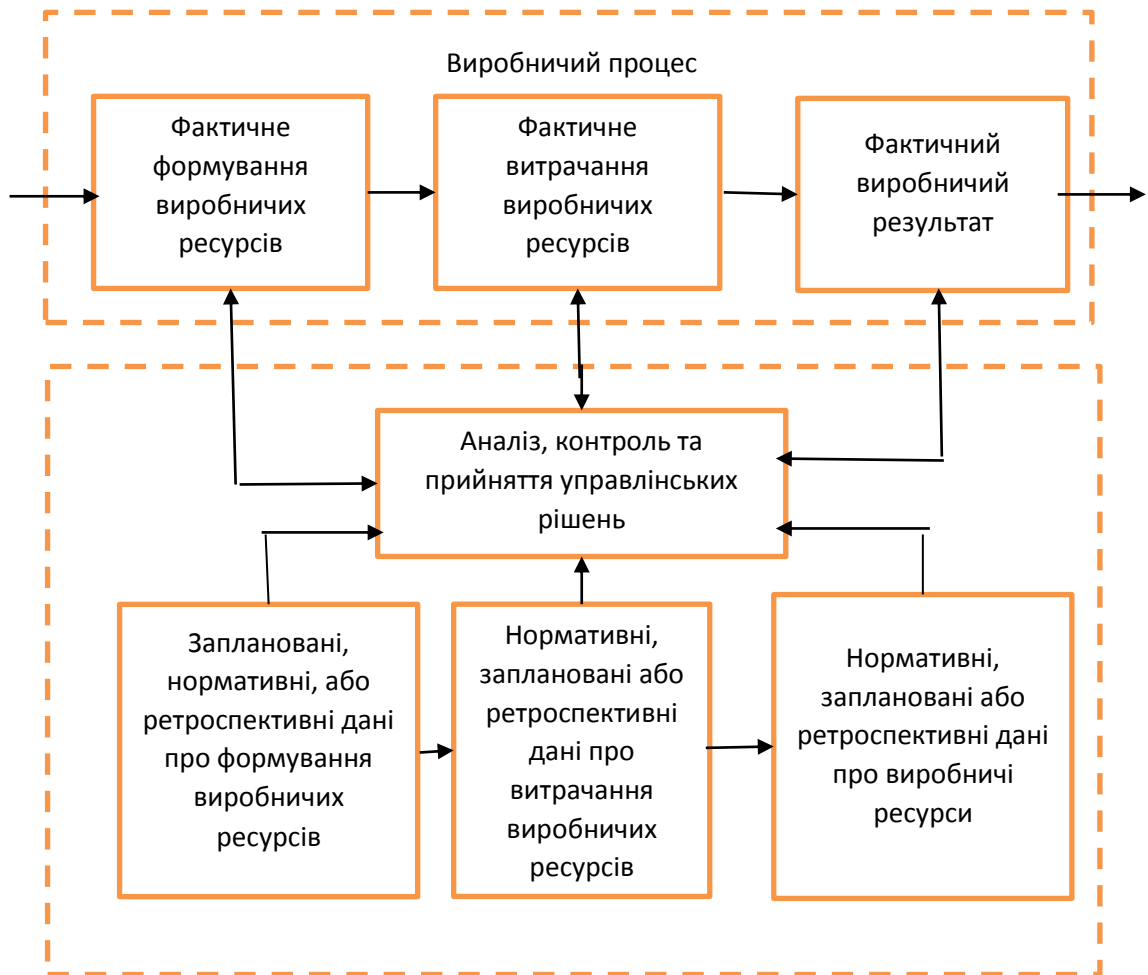

Рис. 1.8. «Структура системи управління ВР підприємствами» [110, с.68].

Аналіз охоплює всі підсистеми управління компанією, пов'язані з інформацією, і є найважливішою ланкою, що створює інформаційний простір для ефективного прийняття рішень у сфері виробничих ресурсів. Система обліку та звітності служить першоджерелом інформації, яка потім аналізується та передається у відповідний формат для планування. Аналітичні процедури та методи використовуються для моніторингу показників бухобліку та звітності. Ці показники використовуються для встановлення відхилень від планових показників, зміни бюджетів, норм та нормативів, а також впливу бізнес-процесів на розвиток підприємства. На основі цього аналізу приймаються управлінські рішення.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ТА УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ РЕСУРСАМИ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства

ТОВ «СЕ Борднетце-Україна» — виробник кабельно-провідникової продукції для концерну Volkswagen. Його засновником є німецько-японська машинобудівна компанія Sumitomo Electric Bordnetze — провідний світовий виробник кабельної продукції.

Підприємства Sumitomo Electric Bordnetze GmbH функціонують у таких країнах світу, як: Бельгія, Болгарія, Іспанія, Китай, Марокко, Мексика, Німеччина, Польща, Румунія, Словаччина, Чеська республіка, Молдова, Україна, Туніс.

У 2006 році компанія відкрила свій перший завод в Україні в Тернопільській області. Це підприємство розташоване в с. Байківці Тернопільського району. У 2013 році SEBN відкрила дві філії ТОВ «СЕ Борднетце-Україна» — в м. Чернівцях і в м. Чорткові Тернопільської обл., а в 2018 році – в м. Хмельницькому.

Як зазначено на сайті суб'єкта господарювання: «місія досліджуваної економічної одиниці полягає в наступному:

- з клієнтом в центрі, а також найкращими продуктами та процесами, компанія гарантує ріст у майбутньому;
- компанія одержує прибутки для того, щоб гарантувати і покращувати свою продуктивність;
- у щоденних діях компанія поважає потреби своїх працівників і ділових партнерів, навколишнього середовища, суспільства, культурного кола і релігій та гарантує при цьому стабільність» [87].

Також, на офіційному сайті зазначено, що: «цілі та предмет діяльності підприємства включають:

- розробку, виробництво та продаж джгутів проводів, інструментів, електричних та електронних систем для автомобілів, а також відповідних комплектуючих;
- продаж продукції засновнику та будь-якій юридичній особі, визначеній засновником;
- імпорт та/або купівля товарів та послуг, необхідних для машинобудування, планування, виробництва, монтажу, тестування, організації виробництва, навчання та супровідних видів діяльності товариства;
- здійснення інших видів діяльності, які стосуються та/або є додатковими для досягнення вищезазначених цілей та предмету діяльності, та будь-яких інших видів діяльності, затверджених зборами учасників для реалізації зазначених вище цілей та предмету» [87].

Управління діяльністю даної економічної одиниці реалізується через лінійнофункціональну організаційну структуру, яка базується на розподілі повноважень та відповідальністю за функціями управління та прийняттю рішень по вертикалі.

Особливістю такої структури менеджменту є те, що в її межах завдання управління та розподіл повноважень згруповані за підрозділами, а не за окремими посадовими особами, тобто відбувається розподіл повноважень, а не влади.

Як зазначає А. Кубенко «у межах організаційної структури відбувається взаємодія організації із зовнішнім середовищем, тому вона має бути гнучкою, здатною до постійних змін» [58, с.37].

Оскільки товариство випускає один вид продукції однієї галузі, то воно, у своєму управлінні, використовує принцип централізації. Останній означає, що глобальні команди та сигнали, за допомогою яких управляють, формуються в єдиному центрі управління та передаються з нього відповідним об'єктам управління. Ознаками централізованої форми управління, які проявляються і в ТОВ «СЕ Борднецте-Україна», на думку К. Архіпової та Е. Лимонової є: «1) функціональні підрозділи такі ж важливі, як і виробничі відділення; 2) є

велике число функціональних служб/відділів; дослідницькі підрозділи розташовані в центральному апараті материнської компанії; функціональні відділи центрального апарату материнської компанії виконують функціональний контроль над відділеннями по продукту, виробничими підприємствами і збутовими підрозділами» [4, с.95].

До структури управління бізнесодиниці входять наступні відділи: адміністративний відділ, відділ фінансів, відділ персоналу, відділ виробництва, відділ інформаційних технологій, відділ планування, відділ якості, відділ логістики. Кожна з цих структурних одиниць поділена на декілька підвідділів вузької спеціалізації, до компетенції яких входять певні види робіт. Зокрема:

- відділ планування: підвідділ виробничих процесів та обладнання, підвідділ документації, підвідділ проектного виробництва, підвідділ стендового проектування, підвідділ технології виробництва, служба контрольно-вимірювальної техніки;
- відділ виробництва: підвідділ нарізання проводів, підвідділ напівфабрикатів, підвідділ монтажу кабельних мереж/KSK Golf, / KSK Audi, підвідділ формування кабельних мереж, підвідділ оперативного планування, підвідділ статистики;
- відділ логістики: підвідділ диспозиції, підвідділ планування виробництва, підвідділ складського господарства, підвідділ відправлення продукції, підвідділ координації виробництва готового продукту;
- відділ якості: підвідділ аудиту продукту; підвідділ вхідного контролю матеріалу, підвідділи забезпечення якості монтажу кабельних мереж, підвідділ забезпечення якості на передвиробництві, підвідділ нагляду над контрольно-вимірювальною технікою, підвідділ управління системою якості;
- відділ інформаційних технологій: підвідділ виробничих систем, підвідділ невиробничих систем, підвідділ інформаційно-технічного забезпечення;

- відділ фінансів: підвідділ бухгалтерії, підвідділ обліку грошових та зовнішньоекономічних операцій, підвідділ зовнішньоекономічної діяльності;
- відділ персоналу: підвідділ пошуку, підбору і розвитку персоналу, підвідділ компенсацій та пільг, підвідділ кадрової роботи, підвідділ професійного навчання, медична служба, психолог, фахівець внутрішніх комунікацій;
- адміністративний: юрист, головний інженер, управління проектами, служба охорони праці, менеджер з адміністративної діяльності, енергетична служба, ремонтно-технічна служба, підвідділ постачання, підвідділ планування та аналізу діяльності підприємства.

Аналіз фінансової звітності, наведеної в річній інформації емітента за 2020 – 2022 рр. [88], дає змогу оцінити фінансово-господарську ТОВ «СЕ Борднечте-Україна».

Як свідчать, наведені на рис. 2.1 дані, упродовж досліджуваного періоду спостерігалась стійка тенденція до зменшення необоротних активів. В 2021 році необоротні активи, порівняно із 2020 роком зменшилися на 108014 тис. грн; в 2022 році їх обсяг спав у зіставленні з попереднім роком – на 221111 тис. грн. загалом, за досліджуваний період НА скоротився на 329125 тис. грн., або на 18,1%.

Динаміка ОА мала нестійку тенденцію за цей же період: в 2021 році їх обсяг, порівняно із 2020 роком, зменшився на 230011 тис. грн.; в 2022 році обсяг оборотних активів зріс, відносно попереднього року на 16952 тис. грн. Проте, обсяг ОА в 2022 році зменшився порівняно із цим же показником за 2020 рік на 83059 тис. грн., або на 8,6%.

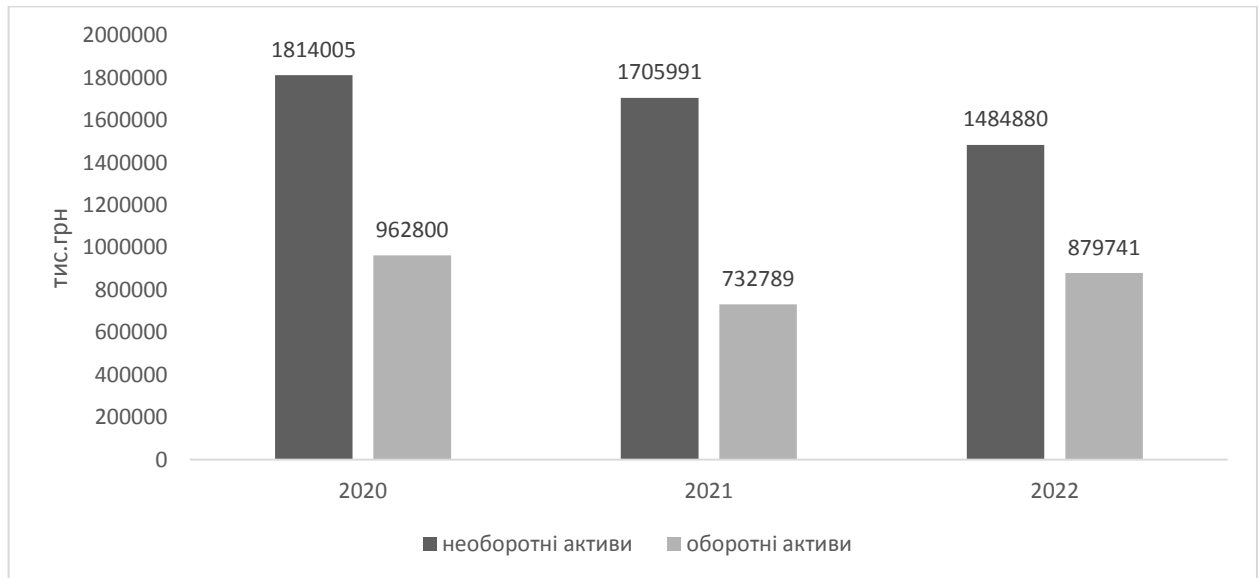

Рис. 2.1. Динаміка складу активів ТОВ «СЕ Борднецте-Україна», 2020-2022 рр.

Структура активів досліджуваної економічної одиниці за досліджуваний проміжок часу практично не змінилася (рис.2.2), хоча спостерігається незначне зростання ПВ ОА: на 2,5 п.п. в 2022 році, в порівнянні з 2020 роком. Підвищення ПВ цієї частини активів, при їх ефективному використанні, може сприяти прискоренню оборотності сукупних активів фірми.

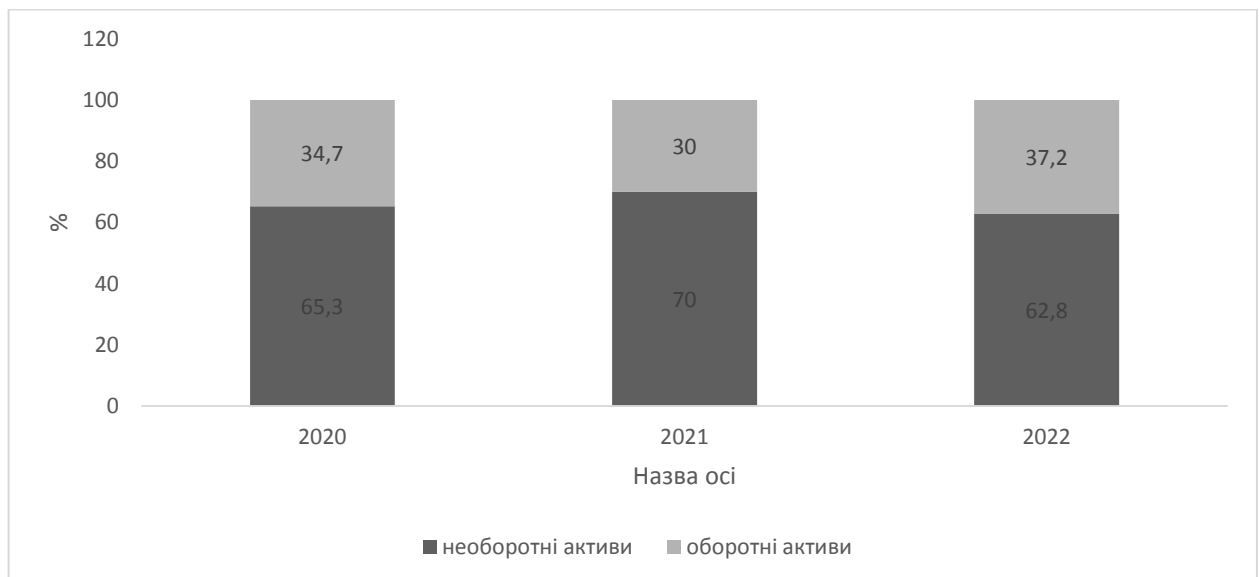

Рис. 2.2. Структура активів ТОВ «СЕ Борднецте-Україна», 2020-2022 рр.

Основні показники результативності економічної одиниці подано в таблиці 2.2. Чистий дохід відреалізації продукції за досліджуваний період зменшився в 2021 році порівняно із 2020 роком на 279920 тис. грн., а в 2022 році, зріс на 10821 тис. грн. до минулого. Проте в 2022 році порівняно із 2020 роком, цей показник спав на 269099 тис.грн. Валовий прибуток товариства, після скорочення у 2021 році на 315626 тис.грн., у 2022 році, відповідно до попереднього, зріс на 107448 тис.грн. Фінансовий результат від операційної діяльності був від'ємним у 2021 та 2022 роках, проте у 2022 році він підвищився на 184949 тис.грн.. Товариство отримало прибуток тільки у 2021 році, 2020 та 2022 роки були збитковими.

Валова рентабельність коливається: після її зменшення у 2021 році на 13,1% в порівнянні з 2020 роком, у 2022 році зростає на 5,4%. Нестабільними також є показники операційної рентабельності продаж (9,4%, -13,2%, -3,9%) та рентабельності операційної діяльності (-34,3%, 6,5%, -27,0%): їх значення дуже сильно залежать від фінансового результату від операційної діяльності та чистого фінансового результату.

Таблиця 2.1

Показники результативності ТОВ «СЕ Борднечте-Україна»,
2020-2022 рр.

Показник	Рік			Абсолютне відхилення, ±	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	2264325	1984405	1995226	-279920	+10821
Валовий прибуток (збиток), тис. грн.	447130	131504	238952	-315626	+107448
Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн.	213061	-261844	-76895	-474905	+184949
Чистий фінансовий результат (прибуток +, Збиток -)	-775541	+63689	-538571	+839230	-602260
Валова рентабельність продажу, %	19,7	6,6	12,0	-13,1	+5,4
Операційна рентабельність продажу, %	9,4	-13,2	-3,9	-22,6	+9,3
Рентабельність операційної діяльності, %	-34,3	+6,5	-27,0	+40,8	-33,5

Таким чином, ТОВ «СЕ Борднечте-Україна», відомий виробник кабельної продукції, після незначного спаду виробництва у 2021 році, пов'язаним із початком війни проти росії, в 2022 році дещо стабілізував свою діяльність. Важливу роль у цьому відіграють наявні виробничі ресурси та їх раціональне використання.

2.2. Аналіз та управління основними засобами підприємства

Як зазначають О.Костюнік та А.Наконечна: «основні засоби доцільно розглядати з точки зору бухобліку, обліку для оподаткування, з точки зору економіки, фінансів та інших економічних наук, але ознайомившись із різними трактуваннями ОЗ, напрошується такий висновок, що основні засоби – це складова частина ВР, які використовуються в процесі господарювання в незмінній натуральній формі тривалий період часу та розподіляють свою вартість на витрат підприємства» [54, с.180].

З метою реалізації функцій управління ОЗ на ТОВ «СЕ Борднечте-Україна» функціонує декілька підвідділів, зокрема:

- підвідділ виробничих процесів обладнання, який займається замовленням засобів виробництва, координацією розміщення обладнання, моделювання засобів виробництва;
- підвідділ координації виробництва готового продукту, однією з функцій якого є розробка планів формування та узгодження їх із наявними потужностями;
- підвідділ виробничих систем, який забезпечує розвиток та правильне використання ERP-системи;
- підвідділ бухгалтерського обліку, який провадить облік основних засобів, здійснює їх оцінку та інвентаризацію.

Будь-яка бізнес-одиниця має постійно аналізувати й оцінювати забезпеченість ОЗ їх стан та ефективність використання.

Аналізуючи засоби праці необхідно чітко і конкретно ідентифікувати їх роль у виробничому процесі, та чинники, які впливають на використання.

Наявний аналітичний інструментарій дає можливість оцінити ефективність використання об'єктів ОЗ у виробничому процесі та виявити основні фактори впливу з метою вдосконалення їх роботи.

Насамперед аналізують динаміку змін залишкової вартості ОЗ, яка підтверджує якісний їх стан (табл.2.2).

Показники показують, що залишкова вартість упродовж 2019 – 2022 років: зросла в 2020 році порівняно минулим роком на 42368 тис. грн., в подальшому вона зменшувалася в порівнянні із попереднім періодом: в 2021 році на 114529 тис. грн., в 2022 році на 208295 тис. грн.

ПВ ОЗ за залишковою вартістю в загальній вартості активів порівняно із попереднім періодом: зменшилася на 6,14 п.п. в 2020 році, зросла на 3,95 п.п. в 2021 році, зменшилася на 6,73 п.п. в 2022 році.

Таблиця 2.2

ПВ залишкової вартості ОЗ в загальній вартості активів
ТОВ «СЕ Борднечте-Україна», 2020-2022 роки

Показники	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік
Вартість ОЗ, тис. грн.	1689244	1731612	1617083	1408788
Активи, тис. грн.	2466036	2776805	2438780	2364621
Питома вага в загальній вартості активів, %	68,50	62,36	66,31	59,58

Загалом простежується стійка тенденція до зменшення даного показника (рис.2.3).

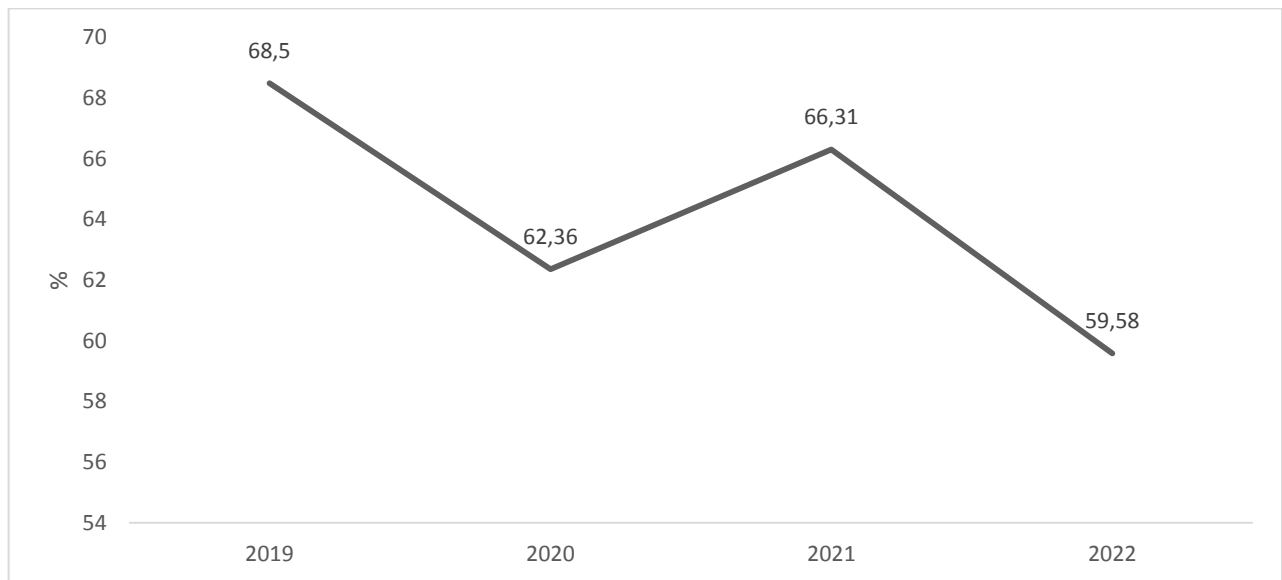

Рис. 2.3. Динаміка ПВ основних засобів ТОВ «СЕ Борднецте-Україна» за залишковою вартістю

В таблиці 2.3. наведено дані про первісну вартість та стан ОЗ ТОВ «СЕ Борднецте-Україна». Як свідчать наведені дані знос ОЗ на підприємстві, за досліджуваний період зріс майже в два рази (від 639211 тис.грн. в 2019 році до 1215932 тис.грн. в 2022 році), тоді як первісна вартість ОЗ збільшилась тільки в 1,13 рази, або на 13%.

Таблиця 2.3

Первісна вартість та знос ОЗ
ТОВ «СЕ Борднецте-Україна» за 2019 – 2022 роки

Показники	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік
Первісна вартість ОЗ, тис. грн.	2328455	2609836	2681887	2624720
Знос ОЗ на кінець року, тис. грн.	639211	878224	1064804	1215932

Коефіцієнт зносу(K_z) обчислюється наступним чином:

$$K_z = \frac{\text{сума зносу ОЗ}}{\text{первісна вартість ОЗ на початок періоду}} \quad (2.1)$$

Коефіцієнт придатності(K_n) дає можливість визначити частку основних засобів, які є придатними для експлуатації. Він обчислюється наступним чином:

$$K_n = 1 - K_z \quad (2.2)$$

Для визначення ПВ ОЗ за залишковою вартістю у загальній вартості майна підприємства розраховують коефіцієнт реальної вартості ОЗ у майні підприємства($K_{pвОЗ}$):

$$K_{pвОЗ} = \frac{\text{залишкова вартість ОЗ}}{\text{загальна вартість майна підприємства}} \quad (2.3)$$

Інформація щодо технічного стану та інтенсивності руху ОЗ на ТОВ «СЕ Борднечте-Україна» наведена в табл.2.4. Із наведених даних видно, що коефіцієнт оновлення зменшився в 2021 році порівняно із 2018 роком на 0,01 п.п. Аналогічна ситуація з коефіцієнтом приросту – зменшення на 0,01 п.п..

Слід зазначити, що після збільшення вищезазначених показників в 2019 році, на 0,04 п.п. відповідно, в наступні роки спостерігається стійка тенденція до спаду їх значення.

Динаміка показників технічного стану ОЗ
ТОВ «СЕ Борднечте-Україна», 2019 – 2022 роки.

Показники	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення 2022 р. від 2019 р. (+;-)
Первісна вартість, тис. грн.	2328455	2609836	2681887	2624720	+ 296265
Знос, тис. грн.	639211	878224	1064804	1215932	+ 576721
Залишкова вартість, тис. грн.	1689244	1731612	1617083	1408788	- 280456
Майно підприємства, тис. грн.	2466036	2776805	2438780	2364621	- 101415
Коефіцієнт зносу	0,27	0,34	0,40	0,46	+ 0,19
Коефіцієнт придатності	0,73	0,66	0,60	0,54	-0,19
Коефіцієнт реальної вартості	0,69	0,62	0,66	0,60	-0,09

Щодо коефіцієнта зносу, то спостерігається зростання: від 0,27 в 2019р. до 0,46 в 2022р., що відповідно відобразилося на зменшенні коефіцієнта придатності за цей же період на 0,19 п.п. (рис.2.4). В динаміці відбувається зменшення значення коефіцієнта реальної вартості ОЗ, щоправда воно ще далеке від критичного значення (0,2-0,3), яке свідчить про низький реальний виробничий потенціал підприємства.

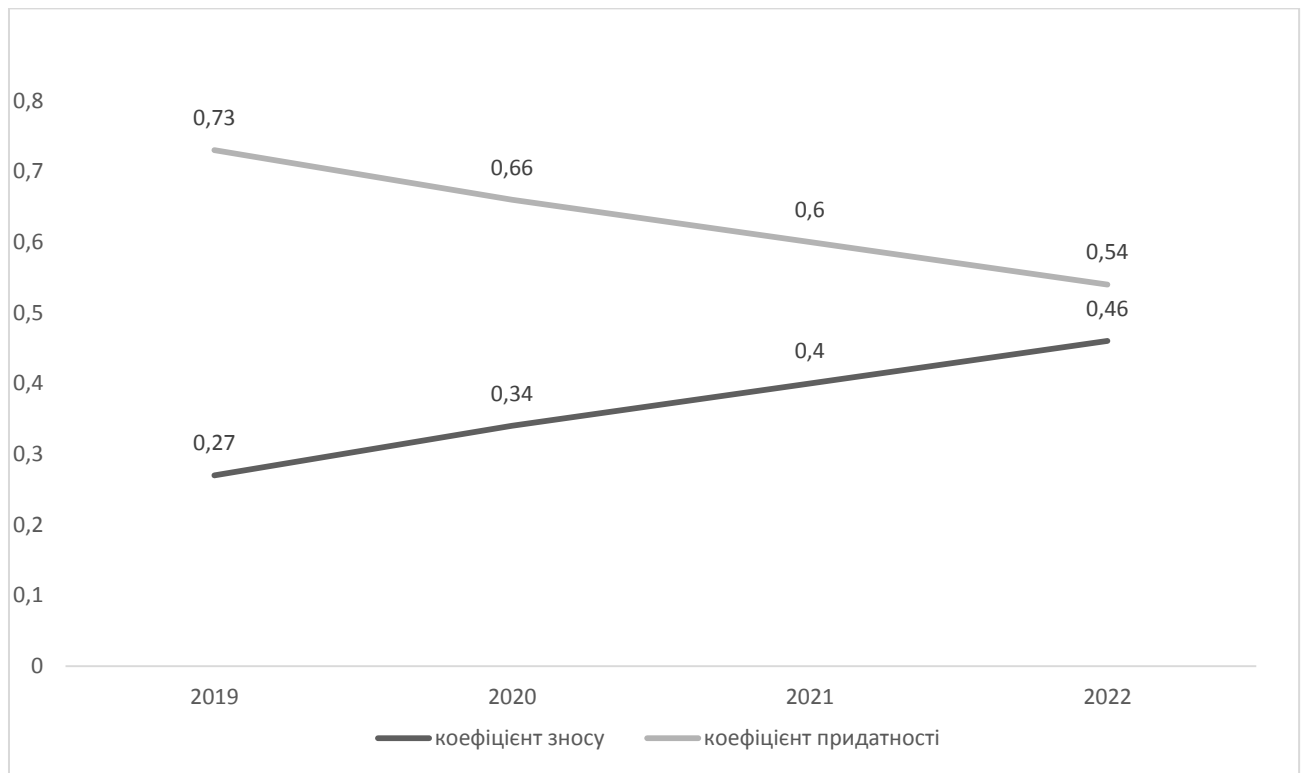

Рис.2.4. Динаміка коефіцієнтів зносу та придатності ОЗ
ТОВ «СЕ Борднечте-Україна»

Отже, стан ОЗ товариства в динаміці погіршується, про що свідчить зростання коефіцієнта зношення та зменшення інших, вищерозглянутих, показників.

До якісних показників використання ОЗ відноситься коефіцієнт амортизаційної віддачі ($K_{a.v.}$), який обчислюється наступним чином:

$$K_{a.v.} = \frac{\text{Обсяг реалізації}}{\text{Амортизація}} \quad (2.4)$$

Проаналізуємо коефіцієнт в динаміці (табл.2.5). Згідно даних, надходження від реалізації продукції після зростання в 2020 році, в наступні періоди дещо знизилися але є стабільними; обсяги амортизаційних відрахувань, після зростання в 2020 році, скорочуються упродовж 2021 – 2022 років, в 2022 році їх рівень є нижчим ніж у 2019 році.

Таблиця 2.5

Амортизаційні віддача ТОВ «СЕ Борднецте-Україна»
за 2019 – 2022 роки

Показники	2019	2020	2021	2022
Надходження від реалізації продукції, тис. грн.	1880154	2264674	1984405	1995226
Амортизація, тис. грн.	251782	291768	278173	247020
Коефіцієнт амортизаційної віддачі	7,47	7,76	7,13	8,08

Результати розрахунків показують, що досліджуваний показник був нестабільним упродовж 2019-2021 років, в 2022 році спостерігається його зростання, про що свідчать дані рис.2.5. Очевидно, що це демонструє про збільшення рівня використання ОЗ, що є позитивним явищем в господарюванні економічної одиниці.

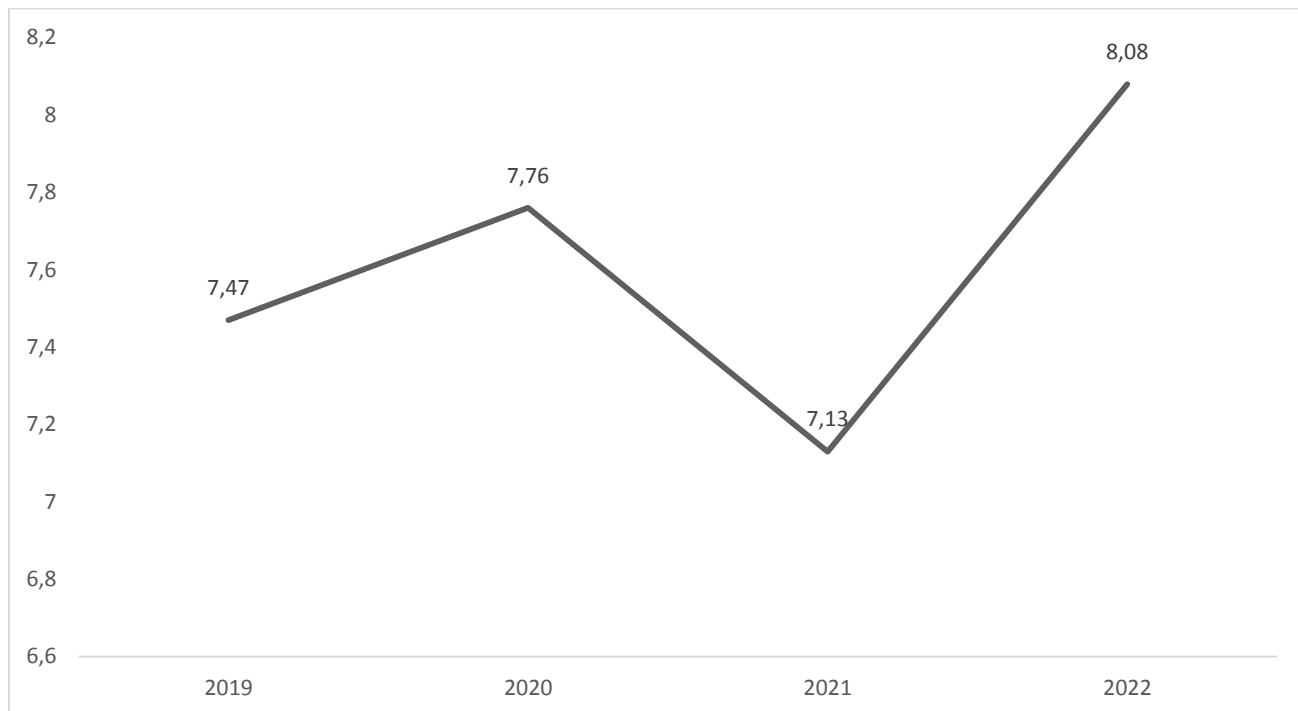

Рис. 2.5. Динаміка коефіцієнта амортизаційної віддачі
ТОВ «СЕ Борднецте-Україна»

Враховуючи вищезазначене в цьому розділі, ми погоджуємося з думкою М.Півторака: «Результативність управління основними засобами при рівності інших умов визначається структурою і якістю вкладень, організацією та інтенсивністю використання. Останні, в свою чергу, залежать від рівня підготовки кадрів та економічних умов» [90, с.8].

2.3. Аналіз та управління оборотними засобами підприємства

Даючи оцінку ефективності використання ОЗ необхідно досліджувати динаміку та структуру за декілька періодів. Аналітичні розрахунки щодо динаміки загального обсягу ОА ТОВ «СЕ Борднецте-Україна» за 2019 – 2022 роки наведено в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Динаміка основних показників ОА
ТОВ «СЕ Борднецте-Україна» за 2019 - 2022 рр.

Показники	2019	2020	2021	2022
Загальний обсяг ОА, тис. грн..	655431	960093	732789	879741
Абсолютний приріст, тис. грн..				
а) ланцюговий	-	304662	-227304	146952
б) базисний	-	304662	77358	224310
Темп росту, %				
а) ланцюговий	100	146,48	76,32	120,05
б) базисний	100	146,48	111,80	134,22
Темп приросту, %				
а) ланцюговий	-	46,48	-23,68	20,05
б) базисний	-	46,48	11,80	34,22
Абсолютне значення 1% приросту, тис. грн.	-	6554,31	9600,93	7327,89

Загальний обсяг ОА ТОВ «СЕ Борднецте-Україна» за останні чотири роки зріс на 34,22%, або 224310 тис. грн.:

в 2020 році в порівнянні із попереднім обсяг ОА збільшився на 304662 тис.грн.,

в 2021 році порівняно з минулим, обсяг ОА зменшився на 227304 тис.грн.,

в 2022 році порівняно із 2021 роком зріс на 146952 тис.грн. Прирости упродовж досліджуваного періоду нестабільні: 46,48% у 2020 році, -23,68% у 2021 році та 20,05% у 2022 році.

Абсолютні значення 1% приросту також не є стабільними: після зростання у 2021 році до 9600,93 тис.грн., у 2022 році спостерігається їх скорочення до 7327,89 тис.грн.

Динаміку загального обсягу ОА досліджуваної бізнес-одиниці подано на рисунку .2.6.

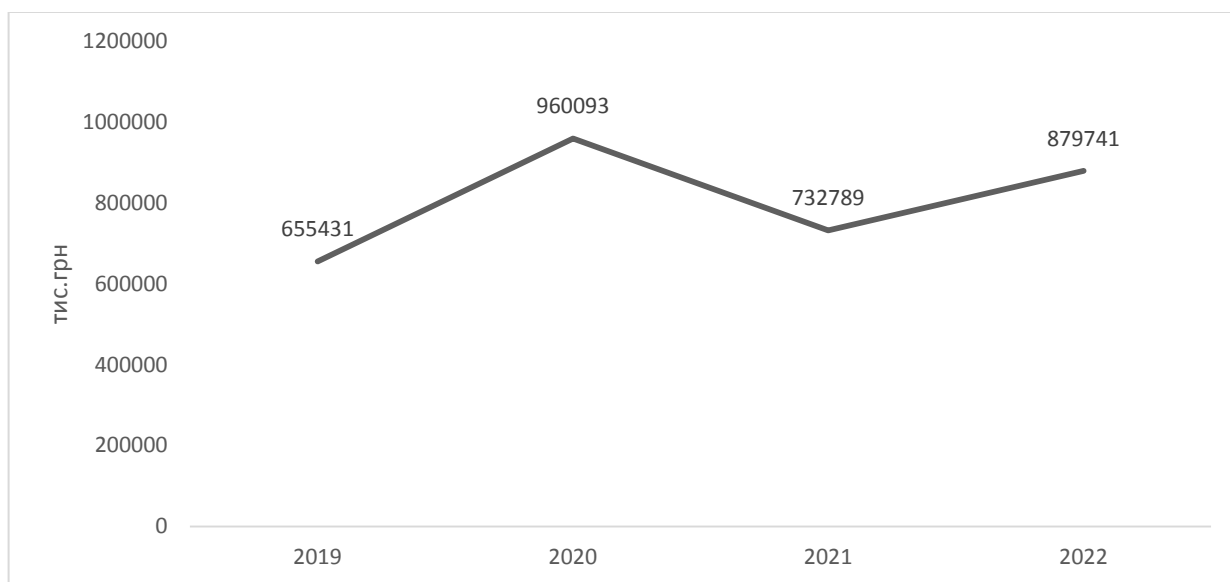

Рис. 2.6. Динаміка загального обсягу оборотних активів
ТОВ «СЕ Борднечте-Україна»

Дані щодо укрупненої структури ОА досліджуваного підприємства наведено в табл. 2.7. Як свідчать розрахункові дані, найбільшу ПВ (понад 85%) займають два елементи ОА підприємства: запаси (понад 10%) та ДЗ за товари роботи, послуги (понад 75%). ПВ інших елементів ОА є незначною і в загальному становить близько 15%.

Наведені в табл. 2.7 дані показують, що в 2021 році зростання загальної вартості ОА відбулось за рахунок збільшення запасів на 8324 тис. грн. та інших

ОА на 28574 тис. грн. В 2022 році збільшення вартості ОА на суму 146952 тис. грн. відбулося за рахунок збільшення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 146617 тис. грн., грошових коштів та їх еквівалентів на 70752 тис. грн. Також слід зазначити, обсяги іншої поточної заборгованості зменшилися майже в 4 рази.

Таблиця 2.7

Укрупнена структура ОА
ТОВ «СЕ Борднечте-Україна» за 2020 – 2022 рр.

Показники	2020 рік		2021 рік		2022 рік	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Вартість оборотних активів всього	960093	100	732789	100	879741	100
Запаси	98607	10,3	106931	14,6	99882	11,4
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	780248	81,3	520302	71,0	666919	75,8
Дебіторська заборгованість за розрахунками	27410	2,9	27355	3,7	16449	1,9
Інша поточна дебіторська заборгованість	8742	0,9	5006	0,7	2473	0,3
Грошові кошти та їх еквіваленти	3215	0,3	2750	0,4	73202	8,3
Інші оборотні активи	41871	4,3	70445	9,6	20816	2,3

Негативним моментом є значна частка в загальному обсязі ОА ДЗ, а саме понад 70%.

Низький рівень розрахунків за відвантажену продукцію, що спричинений зменшенням платоспроможності споживачів, призводить, на думку А. Касич та ін.: «до іммобілізації фінансових ресурсів навіть у формі порівняно ліквідного активу, яким є дебіторська заборгованість» [48, с.121].

Слід зазначити, що структура активів з високою питомою вагою дебіторської заборгованості та низькою питомою вагою грошових коштів може свідчити також про проблеми, пов'язані з маркетинговою політикою суб'єкта господарювання.

Поглиблюючи аналіз ефективності використання ОА розрахуємо та проаналізуємо такі показники, як коефіцієнт оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості та їх співвідношення (табл.2.8).

Таблиця 2.8

Показники оборотності елементів оборотних коштів
ТОВ «СЕ Борднечте-Україна» за 2020 – 2022 рр.

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік
Середня величина дебіторської заборгованості, тис. грн.	462909,0	650275,0	593610,5
Середня величина кредиторської заборгованості, тис. грн.	53661,0	239391,5	263596,0
Виручка від реалізації продукції, тис. грн.	2264674,0	1984405,0	1995226,0
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	4,89	3,05	3,36
Тривалість обороту дебіторської заборгованості, днів	74,61	119,61	108,59
Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	8,63	2,72	2,25

Тривалість обороту ДЗ упродовж 2020 – 2022 рр. зросла від 75 днів у 2020 році до 109 днів у 2022 році. Зростання даного показника в динаміці, означає збільшення ризику непогашення. Абсолютні обсяги дебіторської заборгованості демонструють нестабільну тенденцію до зростання. Це може бути спричинено наступними причинами:

- «невиваженою кредитною політикою суб'єкта господарювання стосовно покупців своєї продукції;
 - низьким рівнем платоспроможності споживачів;
 - занадто високими темпами нарощування обсягів продаж;
- проблемами з реалізацією продукції» [120].

Слід зазнати, що якщо економічна одиниця розширює свою діяльність, то може зростати також і кількість покупців, відповідно й дебіторська заборгованість. Тому зростання її обсягів не завжди оцінюється негативно.

Аналіз «дебіторської заборгованості доцільно проводити в розрізі термінів утворення: від 0 до 30 днів; 31 – 60 днів; 61 – 90 днів; 91 – 120 днів; понад 120 днів. Це зумовлено тим, що тривалі неплатежі відволікають засоби з господарського обороту. Наявність такого роду інформації дасть можливість оцінити загальні тенденції розрахункової дисципліни, та виявити ненадійних платників» [120].

Щодо досліджуваного підприємства, то співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості більше 1, що є нормальним станом розрахунків.

Ефективне управління ДЗ має вирішальне значення у комплексній системі управління підприємством будьякої галузі економіки. Це і стратегія, і тактика, на які покладаються компанії, що працюють у сфері комерційних позик та незареєстрованих боргів, щоб процвітати.

РОЗДІЛ 3

АУДИТ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА: МЕТОДИКА ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

3.1. Аудит основних засобів та шляхи його вдосконалення

На думку І.Колос і Н.Радіонова, основна ціль внутрішнього аудиту «допомогти членам суб'єкта господарювання ефективно виконувати свої функції, надавши керівництву суб'єкта господарювання дані аналізу й оцінки, рекомендації та додаткову інформацію за результатами перевірок» [51, с.128].

Зарубіжний аудитор, зазначає А.Макурін: «під час проведення внутрішнього аудиту виділяють підвищені зони ризику, приділяючи більш пильну увагу системі бухгалтерського обліку, яка функціонує на підприємстві, а також деяким окремими статтям активів та пасивів, зокрема «Основні засоби», яка є зоною підвищеного ризику» [72, с.696].

Здійснення внутрішнього аудиту ОЗ це сукупність певних процедур для досягнення метиперевірки. Зазвичай такого роду аудит проводить власний підрозділ бізнесодиниці – служба внутрішнього аудиту, яка виконує функції моніторингу адекватності та ефективності системи ВК.

Початкова (організаційна) стадія внутрішнього аудиту ОЗ слід передбачає ряд організаційних заходів. Насамперед з'ясовують мету аудиту. Відповідно до МСА 200 «Ціль та основні принципи аудиту фінансової звітності», це: «висловлення аудитором незалежної професійної думки щодо правильності відображення в обліковій та звітній інформації щодо основних засобів та виявлення типових помилок» [76].

Крім цього:

- «ідентифікують об'єкти внутрішнього аудиту: правильність визнання, класифікації та оцінки НА; фактична наявність і стан ОЗ; правильність нарахування амортизації; виявлення фактів неефективного використання ОЗ; аналіз показників використання ОЗ, тощо;

- встановлюють суб'єктів внутрішнього аудиту та їх повноваження: суб'єкти організації внутрішнього аудиту – власники підприємства, або уповноважені ними органи, вище керівництво; суб'єкти здійснення внутрішнього аудиту: керівники облікових, економічних, аналітичних підрозділів та їх працівники;

визначають місце проведення, джерела інформації, матеріально-технічне забезпечення аудитора» [76].

Планування аудиту здійснюється відповідно до вимог МСА 300 «Планування», метою якого є: «встановлення єдиних вимог з планування аудиту бухгалтерської (фінансової) звітності» [76].

Складання програми внутрішнього аудиту потребує більших затрат часу, оскільки містить значний перелік аудиторських заходів (процедур), вивчення різних документів, потрібних для проведення якісного аудиту ОЗ підприємства. Зокрема, аудит наявності та збереження ОЗ проводиться із застосуванням наступних процедур:

- перевірка щодо створення комісії з приймання ОЗ. Саме остання, зазначає А. Макурін: «визначає доцільність процесу отримання чи передачі ОЗ, аналізує технічну документацію об'єкта, встановлює, чи відповідає об'єкт технологічним вимогам виробництва. Оскільки ОЗ мають значну вартість, потрібно ретельно досліджувати суми, спрямовані на їх придбання

- перевірка правильності відображення першопочаткової вартості в актах прийому-передачі ОЗ;

- перевірка правильності відображення першопочаткової вартості ОЗ після добудови та дообладнання об'єктів, реконструкції або часткової ліквідації об'єктів;

- оцінка організації синтетичного та аналітичного обліку ОЗ в бухгалтерії підприємства та в розрізі матеріально-відповідальних осіб в місцях експлуатації ОЗ;

- перевірка та оцінка діючого на підприємстві порядку обліку витрат на ремонт ОЗ» [72, с.698].

На завершальному етапі проводять групування та узагальнення отриманих результатів контролю витрат, аналітичні розрахунки й оцінки. І відображають їх у підсумковому документі контролю (акті). Важливою на цій стадії є розробка механізмів усунення недоліків і відхилень. На думку Н.Вовчик: «основними етапами завершальної або результативної стадії внутрішнього контролю витрат є:

- групування проміжних результатів контролю витрат у робочих документах;
- аналітична оцінка, встановлення причин й винуватців виявлених недоліків та відхилень щодо витрат і їх впливу на фінансово-господарську діяльність підприємства;
- узагальнення результатів контролю витрат та підготовка підсумкового документа (акту);
- розробка та реалізація заходів, спрямованих на усунення недоліків і відхилень» [25, с.114].

При проведенні внутрішнього аудиту ОЗ одним із важливих моментів є перевірка точності їх оцінки. Проблема цього етапу – одна з основних в бухгалтерському обліку, а принцип єдності та реальності оцінки ОЗ – визначальний фактор в організації бухгалтерського обліку на підприємстві.

В процесі внутрішнього аудиту витрат на ремонт доцільно встановити наявність таких документів: планів та кошторисів на ремонт, акті прийому-передачі виконаних робіт, актів технічного огляду будівель та споруд.

На думку Н.Кузик: «Від результатів аудиту, тобто підтвердження достовірності витрат на ремонт і поліпшення основних засобів, залежить правильність визначення фінансового результату в бухгалтерському обліку та правильність визначення об'єкта оподаткування податку на прибуток, в чому, в першу чергу, зацікавлені власники та керівництво підприємства» [59].

Аудит переоцінки ОЗ є важливий етап внутрішнього аудиту ОЗ. Основними його напрямками є: контроль за повнотою проведення операцій, правильність відображення результатів переоцінки в документах та безпомилкове відображення операцій з переоцінки в бухгалтерському обліку.

Найбільш проблемним питанням внутрішнього аудиту ОЗ є застосування загальноприйнятої методики оцінки їх стану. Однією з важливих характеристик стану ОЗ є показник зносу. Оскільки в процесі використання засоби праці фізично та морально старіють, то з метою забезпечення економічно обгрунтованого планування їх відтворення необхідно правильно оцінити рівень кожного виду амортизації.

Впроцесі проведення внутрішнього аудиту амортизації ОЗ, з метою уникнення проблемних аспектів, його, як зазначають А.Бакум, І.Кононова раціонально здійснювати в чотири етапи: «1)фактична перевірка наявності ОЗ; 2)контроль за дотриманням законодавства за амортизації ОЗ; 3)аудит нарахування амортизації ОЗ; 4)перевірка правильності відображення амортизації ОЗ в облікових регістрах та звітності» [52, с.21].

Однією з переваг внутрішнього аудиту ОЗ за МСФО є те, що він закінчується проведенням аналізу ефективності їх використання. Розраховують систему коефіцієнтів щодо ОЗ.

Аудитор, проаналізувавши особливості обліку ОЗ за МСФО та враховуючи їх в процесі планування і виконання аудиторських процедур, має можливість висловити своє бачення щодо точності облікових оцінок, зроблених керівництвом, та їх відповідність МСФО 16 «Основні засоби».

На думку Т.Бутинець: «в порядку проведення аудиторських процедур фахівці часто стикаються з порушеннями ведення обліку, найбільш типовими з яких є: неправильне формування первісної вартості об'єкту; неправомірне переведення оборотних активів до основних засобів; помилкове визначення собівартості та нарахування амортизації; включення витрат на модернізацію та реконструкцію до складу витрат; відсутність документації, яка підтверджує дії, направлені на переоцінку засобів виробництва, активів прийманні-передачі об'єктів» [18].

Одним із напрямів удосконалення системи аудиту ОЗ на підприємстві

Економісти А. Савченко, В. Бурятинський вважають: «удосконалення та спрощення робочої документації аудиторів та затвердження типових форм» [103].

Враховуючи вищесказане, для ефективності внутрішнього аудиту доцільно створити службу внутрішнього аудиту (контролю) із закріпленням її прав та обов'язків у відповідному положенні про цю службу. Вона повинна підпорядковуватися безпосередньо власнику (керівництву) підприємства та бути незалежною від економічних, аналітичних, облікових та інших підрозділів даного типу.

3.2. Аудит дебіторської заборгованості: методика та напрями вдосконалення

Постійне вдосконалення організаційно-методичного забезпечення аудиту фінансово-господарської діяльності бізнес-одиниць в цілому, використання виробничих ресурсів, в тому числі й ОА, дає можливість менеджменту організації приймати ефективні управлінські рішення.

Як свідчать наведені в табл. 3.1 дані, протягом досліджуваного періоду найбільшу ПВ в загальному обсязі ОА ТОВ «СЕ Борднетце-Україна» займала ДБ за товари, роботи, послуги.

Відповідно до вимог П(С)БО 10: «дебіторська заборгованість – це сума заборгованості дебіторів підприємства на певну дату, а дебітори – юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів» [95].

Слід зазначити, що аудиторська перевірка, є одним із способів контролю ДЗ, результатом якої є перевірка коректності формування та обліку дебіторської заборгованості, а при наявності викривлень – рекомендації по покращенню роботи з нею.

Ю. Подмешальська та К. Максимова акцентують увагу на тому, що: «Організація аудиту та якісне його здійснення щодо визнання ДЗ активами, організації бухгалтерського обліку пов'язаних операцій, з ДЗ, її оцінки на дату фінансової звітності є необхідною умовою для забезпечення ефективної діяльності та потребує визначення єдиної методики її проведення» [93, с.84].

Таблиця 3.1

Структура ОА ТОВ «СЕ Борднечте-Україна»
за 2020 – 2022 рр.

Показник	2020 рік		2021 рік		2022 рік	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Вартість оборотних активів всього	960093	100	732789	100	879741	100
Запаси	98607	10,3	106931	14,6	99882	11,4
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	780248	81,3	520302	71,0	666919	75,8
Дебіторська заборгованість за розрахунками	27410	2,9	27355	3,7	16449	1,9
Інша поточна дебіторська заборгованість	8742	0,9	5006	0,7	2473	0,3
Грошові кошти та їх еквіваленти	3215	0,3	2750	0,4	73202	8,3
Інші оборотні активи	41871	4,3	70445	9,6	20816	2,3

Відповідно до МСА, що містять основні принципи та обов'язкові процедури, а також супутні рекомендації у формі пояснюючого або іншого матеріалу, аудитор планує та проводить аудиторську перевірку. МСА визнаються на території України з 2019 року, відповідно до Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [98].

Контроль якості аудиту ДЗ забезпечується його плануванням. Є п'ять етапів аудиторської перевірки ДЗ (рис.3.1).

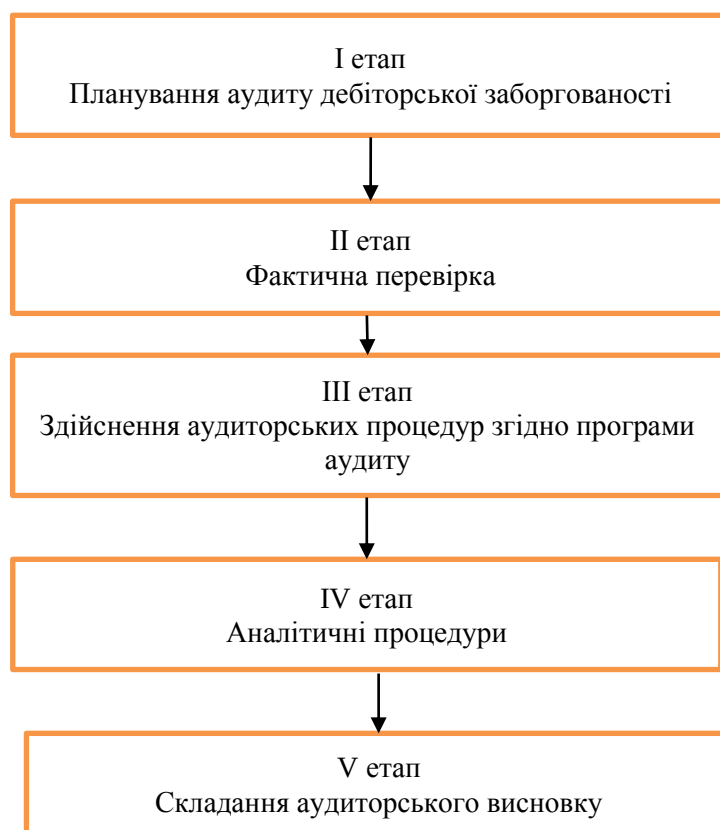

Рис. 3.1. Етапи аудиту ДЗ

Методика аналітичних процедур, на думку Н. Дорош: «включає визначення інформаційної бази, визначення методів аналізу, проведення аналітичних процедур, оцінка результатів» [35, с.325]. Оскільки, як було вищезазначено, в загальному обсязі поточної ДЗ найбільшу питомувагу займає «Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги», то в процесі проведення аналітичних процедур доцільно розглядати цей вид заборгованості окремо. Ефективним, в даному випадку, є використання аналітичних таблиць,

де наводиться вихідна інформація, здійснюється її групування, обчислюються показники ДЗ. Такі таблиці дають можливість проаналізувати динаміку, структуру та стан ДЗ. Основними показниками в ході виконання аналітичних процедур, зазначає Т. Бескоста, можуть бути: «оборотність ДЗ; період погашення ДЗ; середній період інкасації ДЗ; коефіцієнт простроченої ДЗ; ефект, отриманий від інвестування засобів в ДЗ; якість ДЗ, яка може характеризуватися часткою сумнівної ДЗ у загальному обсязі заборгованості та ПВ вексельної форми розрахунків» [7].

Проведення аудиту ДЗ - актуально та вагомо, оскільки це стимулює економічну одиницю до більш ретельного та регулярного проведення інвентаризації ДЗ та до активного здійснення заходів щодо її стягнення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеев І. В. Поняття обігових активів підприємства як економічної категорії. *Економічний простір*. 2010. № 42. С. 133–137.
2. Артеменко В.О. Характеристика чинників впливу на ефективність функціонування оборотних активів підприємств аграрного сектора. *Фінансовий простір*. 2014. № 1. С. 19–24.
3. Артюх О. В., Криванич М.Ю. Внутрішній аудит готової продукції: теоретичні аспекти. Напрями розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації: матеріали III Міжнародної студентської науково-практичної інтернет-конференції (20.04.2017 р., Одеса). – Одеський національний економічний університет, 2017. С. 7-9.
4. Архіпова К. С., Лимонова Е. М. Транснаціональні корпорації: основні етапи розвитку та регулювання їхньої діяльності в умовах глобалізації. *Європейський вектор економічного розвитку*. 2014. № 1 (16). С. 93-100.
5. Аудит: методика і організація: навч. посібник. Н. І. Гордієнко, О. В. Харламова, Ю. І. Мізік, О. О. Конопліна; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. 2-ге вид., перероб. і доп. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 319 с.
6. Белокоз О. Внутрішній аудит дебіторської та кредиторської заборгованостей торговельних підприємств. *Економічний аналіз*. 2011. №9. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Ecan/2011_9_1/pdf/byelokoz.PDF.
7. Бескоста Г.М. Розробка концептуальних основ забезпечення контролю якості аудиту дебіторської заборгованості. *Ефективна економіка*. 2013. № 9. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2305>.
8. Белозерцев В.С. Проблеми управління дебіторською заборгованістю підприємств оптової торгівлі. *Ефективна економіка*. 2012. № 10. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1839>.

9. Бізнес словник [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.creditznatok.com.ua/ua/wiki/search/p/>
10. Боженко О.М. Ресурси підприємства як основа формування його ресурсного потенціалу. *Наукові записки*. 2017. №1 (54). С.119 – 125.
11. Бойківська Г.М. Теоретичні засади формування та використання виробничого потенціалу підприємств. *Економіка і суспільство*. 2016. №3. С.140-146.
12. Болквадзе Н.І., Козак О.В. Стандартизація системи управління якістю. *Молодий вчений*. 2020. №4 (80). С. 312-314.
13. Бондар Ю. Робочі документи аудитора. Лід Скедьюли та програми. Аудиторська вибірка: посібник. Київ: ДП «Інформ.-аналіт. агентство». 2017. 396 с.
14. Бондаренко Н.М., Дорофієнко А.В. Аудит основних засобів на промисловому підприємстві. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2019. №1. С.46-52.
15. Бондирська О.В., Талан М.В. Аналіз основних фондів підприємств України. *Актуальні проблеми економіки*. 2004. №9. С.13 – 19.
16. Борисюк І.О., Ткаченко І.І. Резерви підвищення ефективності використання основних засобів. *Науковий вісник НЛТУ*. 2008. № 18.5. С. 287-290.
17. Булат Г.В. Інформаційна модель внутрішнього аудиту оборотних активів. *Вісник Хмельницького національного університету*. №2. 2018. С.199-203.
18. Бутинець Т.А. Внутрішній аудит основних засобів: виявлення типових порушень в обліку. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2014. №3. С.3-12.
19. Варналій З. С. Основи підприємництва: навч. посіб. Київ: Знання-Прес, 2002. 239 с.
20. Ващенко Н.В. Чинники формування та ефективності використання потенціалу оборотних активів підприємства. *Інноваційна економіка*. 2013. № 6. С. 330–335.

21. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і доповн.) / Укладач і головний редактор В. Т. Бусел. Київ: Ірпінь: Перун, 2005. 1728 с.

22. Верхоглядова Н.І., Письменна О.Б. Класифікація ресурсів та її значення для управління ресурсозбереженням. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. №16. С.27-31.

23. Власова Н.О., Андросов Н.О. Ресурси та ресурсне забезпечення підприємств: теоретичні аспекти. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2012. Вип. 1(1). С. 250-257.

24. Власова Н. О., Андросов В. Ю. Особливості та класифікація ресурсів підприємств роздрібної торгівлі. *Вісник Львівської комерційної академії: зб. наук. праць. Серія: Торгівля, комерція, підприємництво*. 2013. Вип. 15. С. 12–16.

25. Вовчик Н.Л. Організаційно-методичні засади побудови внутрішнього контролю витрат молокопереробних підприємств. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2019. Вип.57. С.110-117.

26. Гамова О. В., Козачок І.А., Марченко О.С. Формування системи обліку та аудит стану та руху основних засобів на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2018. №1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6058>

27. Гамова О. В., Козачок І.А., Майна А.В. Пропозиції щодо вдосконалення аудиту основних засобів на промисловому підприємстві. *Економічна наука*. 2019. № 2. С.79-86.

28. Гевлич Л.Л., Крайня Ю.С. Обліково-аналітичне забезпечення операцій з основними засобами у системі управління підприємством. *Інфраструктура ринку*. 2018. Випуск 23. С.336-342.

29. Геращенко І.О., Стрижко О.А. Управління ефективністю використання основних засобів. *Економіка і регіон*. 2015. №4(53). С.23-28.

30. Гладир Т.С. Ресурси підприємства: теоретичні аспекти. *Ефективна економіка*. 2014. № 5. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3044>.

31. Гречко С.М. Місце економічного аналізу основних засобів в системі управління [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ptmbo/2012_3/13.pdf
32. Гуткевич С.О. Дослідження факторів інвестування. *Актуальні питання економіки: теорія і практика*. К.: Видавництво Європейського університету, 2007. Вип.1. С. 5-8.
33. Гуцаленко Л. В., Коцупатрий М.М., Марчук У.О. Внутрішньогосподарський контроль: навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2014. 496 с.
34. Драгун Л. М., Левченко В.Ф., Бондаренко О.Л. Удосконалення аналізу ефективності використання обігових коштів підприємства. *Фінанси України*. 1998. № 12. С. 12 – 20.
35. Дорош Н.І. Аудит методологія і організація: монографія. Київ, «Знання», 2001. 402 с.
36. Душило А. А. Оптимізація структури оборотного капіталу підприємства. *Регіональна економіка*. 2006. №4. С. 24–30.
37. Економіка підприємства: [структурно-логічний навч.посіб.] / За ред. д.е.н., проф. С.Ф.Покропивного. К.:КНЕУ, 2001. 457с.
38. Економіка підприємства: підруч. За заг. та наук. ред. Г. О. Швиданенко. [вид. 4-те, перероблене та доповнене]. Київ: КНЕУ, 2009. 816 с.
39. Економічний аналіз: навч. посібник / М. А. Болюх, В. З. Бурчевський, М. І. Горбатов; за ред. акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченка. К.: КНЕУ, 2001. 540 с.
40. Економічний аналіз: [навч. посіб.] / М.А. Болюх, В.З. Бурчевський, М.І. Горбатов [та ін.]; за ред. акад. НАНУ, проф. М.Г. Чумаченка; вид. 2-ге, перероб. і доп. К.: КНЕУ, 2003. 556 с.
41. Єлісеєва О., Белозерцев В. Управління дебіторською заборгованістю та фактори впливу на її якість. *European Journal of Management Issues*. 2021. Volume 29 (1), pp. 3-11.
42. Ємельянов О.Ю., Петрушка Т.О., Симак А.В. Показники ефективності використання виробничих ресурсів як інструменти діагностики господарської діяльності підприємств. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск 36. [\[Електронний](#)

43. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. Фінансово-економічний словник. К.: Знання, 2007. 1072 с.
44. Задоя А.А., Петруня Ю.Е. Основы экономики: [учеб. пособ.]. К.: Вища школа; Знання, 1998. 478 с.
45. Іванюта П. В., Лугівська О. П. Управління ресурсами і витратами: навч. посіб. 2-ге вид. За ред. Іванюти С. М. Київ: Центр навчальної літератури, 2011. 320 с.
46. Івахненко В.М. Курс економічного аналізу: [навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц.] / В.М. Івахненко. К.: КНЕУ, 2000. 263 с.
47. Кандиба К. О. Аналіз ефективності використання основних засобів. *Управління розвитком*. 2014. №3. С. 12–14.
48. Касич А.О., Полосіна А.М., Попова Я.А., Шахмаєва А.О. Структурний аналіз оборотних активів машинобудівних підприємств. *Фінансовий простір*. 2018. №4(32). С.117-122.
49. Кемпбелл Р. Макконнелл, Стенлі Л. Брю. Макроекономіка. Част. 2-га. [13-е вид.]. Львів: Просвіта, 1997.
50. Колісник Т.А., Буднікова І.С., Шмиголь Н.М. Економічна сутність основних засобів підприємства та форми їх відтворення. *Приазовський економічний вісник*. 2018. Випуск 5 (10). С. 229-234.
51. Колос І.В., Радіонова Н.Й. Внутрішній аудит як інструмент підвищення ефективності діяльності підприємства. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2013. Вип.1 (25). С.126-140.
52. Кононова І.В., Бакум А.О. Особливості обліку та аудиту основних засобів згідно з міжнародними стандартами. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Випуск 6, частина 2. С.19-23.
53. Костенко Т.Д. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства: Навч. посібник для внз. / Костенко Т.Д. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. К.: Центр навчальної літератури, 2007. 400 с.

54. Костюнік О.В., Наконечна А.А. Економічний зміст та класифікація основних засобів. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. Випуск 21. Частина 1. С. 177-180.

55. Коць О.О., Цікайло М.А. Ефективність використання оборотних активів українськими підприємствами. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2014. Вип. 24.10. С. 218–224.

56. Кравченко М.В. Управління та облік основних засобів на підприємстві. *Економіка і суспільство*. 2016. Випуск 5. С. 425-430.

57. Крет І.З., Петрушка Т.О., Гавриляк А.С. Виробничі ресурси як один із чинників оцінювання економічного розвитку промислового підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2019. Випуск 29. С.205-210.

58. Кубенко А.В. Значення трудового потенціалу для економічного розвитку підприємства. *Економіка і маркетинг в ХХ сторіччі*. Ч.І. 2016. 80 с.

59. Кузик Н. П. Особливості аудиту витрат на ремонт і поліпшення основних засобів. *Облік і фінанси АПК*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://magazine.faaf.org.ua/osoblivosti-audit-vitrat-na-remont-i-polipshennya-osnovnih-zasobiv.html>

60. Кулакова С.Ю., Лозовський Д.М. Методологічні аспекти управління оборотними засобами підприємства. *Ефективна економіка*. 2013. №11. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2516>

61. Кулько І.В. Оцінювання та аналіз основних виробничих фондів підприємств. *Держава та регіони. Сер.: Економіка та підприємництво*. 2013. № 3. С. 166–169.

62. Левицька І.В. Проблеми інтенсифікації відтворювальних процесів на підприємствах харчової промисловості. *Економіка харчової промисловості*. 2010. № 3. С. 14–18.

63. Левкович О.В., Мироненко І.О. Оцінка та шляхи покращення ефективності використання необоротних активів підприємства. *Бізнесінформ*. 2020. №5. С.312-319.

64. Литвин З. Б., Серединська В. М. Аналіз як невід’ємний інструмент ефективності в системі управління підприємством. III Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні детермінанти фінансової політики: локальний та міжнародний вимір». Тернопіль: ТНЕУ, 2019. С. 237-240.

65. Литвин З. Б. Необхідність економічного аналізу в системі управління суб’єкта господарювання. *Електронне науково-практичне фахове видання «Інфраструктура ринку»*. Випуск № 36. Жовтень 2019 р.

66. Литвин З.Б., Заяць Економічна сутність та класифікація виробничих ресурсів підприємства. *Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія*: матеріали міжн. наук.-практ. інтернет-конф. Тернопіль. ЗУНУ. 2023.

67. Литвин З.Б., Заяць Система управління виробничими ресурсами підприємства. *Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія*: матеріали міжн. наук.-практ. інтернет-конф. Тернопіль. ЗУНУ. 2023.

68. Лучко М. Р. Окремі аспекти організації та проведення аудиту. *Регіональні перспективи*: наук.-практ. журнал. 2003. № 2-3. С. 90-91.

69. Лучко М. Р., Пилипчук Н. М. Контроль якості внутрішнього аудиту підприємств в умовах євроінтеграційних процесів. *Бізнес Інформ*. 2015. № 7. С. 229 – 234.

70. Майданевич Ю.П. Визначення активів підприємства та їх класифікація. *Вісник ЖГПІ*. 2002. № 20. С.166—169.

71. Макаренко А. П., Курсон О. О. Удосконалення аудиту основних засобів на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2019. № 12. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7484>.

72. Макурін А.А. Удосконалення методики проведення внутрішнього аудиту основних засобів на підприємствах вугледобувної промисловості. *Економіка і суспільство*. 2017. Випуск №12. С.696 – 700.

73. Мартиненко В.П., Сільченко А.Р. Системний підхід як один із методів ефективного управління ресурсним потенціалом підприємства. *Ефективна економіка*. 2016. №1. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4717>

74. Матросова Л.М., Носкова С.А. Теоретичні засади поняття «виробничі ресурси підприємства» та їх класифікація. *Економічний вісник Донбасу*. 2011. №2. С.207-211.

75. Міжнародний стандарт аудиту 610 «Розгляд роботи внутрішнього аудиту» // Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики: видання 2004 року. Переклад з англійської мови. Нормативне виробничо-практичне видання / ред. Н.І.Гаєвська та ін.; пер.: О.В.Селезньов, О.Л. Ольховікова, О.В. Гик. К.: Аудиторська палата України, 2004. 1028 с.

76. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду іншого надання впевненості та супутніх послуг. Видання 2016–2017 р. Міжнародна федерація бухгалтерів. Аудиторська палата України. Київ. 2018. Ч.1. 1142 с.

77. Міщук Є.В., Сідорова І.І. Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості: проблемні аспекти. *Інвестиції: практика та досвід*. №2. 2018. С.54-57.

78. Мостенська Т. Г., Ковтун О. А. Теоретичні підходи до управління основними засобами підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. № 1. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7695> (дата звернення: 07.11.2023). DOI: [10.32702/2307-2105-2020.1.94](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.1.94)

79. Мочерний С.В., Ларіна Я.С., Устенко О.А., Юрій С.І. Економічний енциклопедичний словник [У двох томах]. Т. 1. Львів: Світ, 2005. 616 с.

80. Мулик Т.О., Материнська О.А., Пльонсак О.Л. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 288 с.

81. Мулик Т.О. Аналіз основних засобів підприємства: методичні та практичні аспекти. *Інфраструктура ринку*. 2020. Випуск 46. С.113-122.

82. Назарук О.М. Зміст категорії «виробничі ресурси підприємства» в економічних дослідженнях. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Випуск 6, частина 2. С.116 – 118.

83. Олійник Л.В. Стратегічні напрями управління ресурсним потенціалом підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип.19. С.214-218.

84. Олійник С. О. Особливості організації аудиту дебіторської заборгованості на підприємстві. Журнал науковий огляд. 2018. №6 (49). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/217450718.pdf>

85. Організація бухгалтерського обліку: навч. посібник для студентів вузів / Ф.Ф. Бутинець, О.В. Олійник, М.М. Шигун, М.С. Шулепова. 2-ге вид., доп. і перероб. Житомир: ЖІТІ. 2001. 576 с.

86. Орехова А.І. Аналіз структури оборотного капіталу та її вплив на фінансовий стан підприємств. *Економіка АПК*. №23, грудень, 2009. С.58-61.

87. Офіційний сайт ТОВ «СЕ Борднецте-Україна». [Електронний ресурс]. URL: <http://www.sebn.com>

88. Офіційний сайт YouControl. [Електронний ресурс]. URL: <https://youcontrol.com.ua>

89. Петрович Й. М., Прокопишин-Рашкевич Л. М. Економіка і фінанси підприємств: підруч. Львів: Магнолія 2006, 2014. 408 с.

90. Півторак М.В. Класифікація основних засобів: вітчизняний досвід. *Агроінком*. 2006. № 5. С. 6—11.

91. Поважний О. С., Крамзіна Н.О., Кваша Ю.В. Особливості визначення сутності та складу поняття «оборотні активи». *Економічний простір*. 2008. № 12/2. С. 41 – 52.

92. Подмешальська Ю.В., Варварін Р.Ю. Внутрішній аудит як засіб удосконалення обліку та контролю дебіторської заборгованості. *Економіка і суспільство*. 2016. Випуск №7. С.963-966.

93. Подмешальська Ю.В., Максимова К.С. Удосконалення методики аудиту дебіторської заборгованості. *Агросвіт*. 2019. №5. С.83-91.

94. Подмешальська Ю.В., Троян О.В., Біла Л.В. Теоретико-практичні аспекти проведення аудиту основних засобів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. №2. С.64-70.

95. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість». Затверджено наказом Мінфіну від 25.10.1999р. №725/4018.

[Електронний документ]. Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>

96. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». Затверджено наказом Міністерства фінансів від 27.04.2000р. №92. [Електронний документ]. Режим доступу: <http://dtkt.com.ua/show/2cid09948.html>

97. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: підручник. за ред. П. Я. Попович. Тернопіль: Економічна думка, 2001. 454 с.

98. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 12 вересня 2009 року № 79-IX. [Електронний документ]. Режим доступу: https://ips.ligazakon.net/document/view/T172258?an=1&ed=2023_01_01

99. Радєва О. Г. Методологічні засади управління основними засобами з метою забезпечення ефективної роботи машинобудівних підприємств. *АГРОСВІТ*. 2015. №14. С. 41-44.

100. Ресурсний потенціал регіону: навч. посіб. Авт.-упор.: Орлатий М. К., Романюк С. А., Дегтярьова І. О. та ін.; за заг. ред. Орлатого М. К. Київ: НАДУ, 2014. 724 с.

101. Рудницький В.С. *Внутрішній аудит: методологія, організація*. Тернопіль: Економічна думка, 2000. 103 с.

102. Рябчук О.Г., Матійко О.О. Проблеми організаційно-методичних підходів до обліку та аудиту дебіторської заборгованості та напрями їх вирішення. *БІЗНЕСІНФОРМ*. №5. 2018. С.261-267.

103. Савченко А.М., Бурятинський В.В. Концептуальні підходи та проблеми аудиту основних засобів. *Ефективна економіка*. 2019. №12. http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2019/57.pdf

104. Сардак С.Е. Принципи ефективного управління ресурсами суб'єктів господарювання. *Академічний огляд*. 2008. №2. С.83-88.

105. Слуцький Є.В. Аудит оцінки основних засобів на різних етапах їх життєвого циклу на прикладі підприємств, віднесених до управління державного концерну «Укроборонпром». *Проблеми системного підходу в економіці*. 2017. №5 (61). С.232-237.

106. Стец І.І. Потенціал і розвиток підприємства: навчальний посібник. Тернопіль: Економічна думка, 2010. 674 с.
107. Тарасюк Ю.В. Особливості аналізу використання основних засобів [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.pdaa.edu.ua>
108. Томчук В.В., Лесік Є.С. Сучасні аспекти аудиту основних засобів. *Економіка і організація управління*. 2018. №4 (32). С.100-110.
109. Управління ресурсами підприємства: навч. посіб. Під ред. к.е.н. Воробйова Ю. М. і д.е.н. Холода Б. І. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 288 с.
110. Управління ресурсами підприємства: монографія. За заг. ред. к.е.н., проф. Г.О. Швиданенко. К.: КНЕУ. 2014. 418с.
111. Утенкова К.О. Аудит основних засобів підприємств АПВ в контексті вимог міжнародних стандартів аудиту. *Облік і фінанси АПК: освітній портал*. 2022. URL: <https://magazine.faaf.org.ua/audit-osnovnih-zasobiv-pidpriemstv-apv-v-konteksti-vimog-mizhnarodnih-standartiv-audit.html>
112. Чорна І.О. Ефективність використання основних виробничих фондів та розробка пропозицій щодо її поліпшення. Електронний ресурс. Режим доступу <http://firearticles.com/economika-pidpriemstv/94-efektivnist-vikoristannya-osnovnix-virobnichixfondiv-ta-rozrobka-propozicij-shhodo-yiyi-polipshennya-chorna-i-o.html>.
113. Чубка О. М., Рудницька О.М. Оцінка методів управління оборотним капіталом промислових підприємств. *Вісник «Проблеми економіки та управління»* Львів: Вид-во НУ ЛП, 2009. Вип. 640. С. 440–445.
114. Швець Н.В., Бродський О.Л. Проблемні питання аналізу основних засобів підприємства. *БІЗНЕС-ІНФОРМ*. 2012. №8. С.159-162.
115. Шигун М.М., Гаргола Ю.Г. Стан розвитку вітчизняних систем обліку, контролю та управління: експертні оцінки аудиторів-практиків. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2016. № 1 (13).
116. Шинкар С.М., Мілаш І.В., Михайлова О.В. Дослідження ефективності використання основних елементів оборотних активів на підприємствах

роздрібної торгівлі. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2013. Вип. 1(1). С. 149–155.

117. Юрчишена Л.В., Волинець С.М. Аналіз ефективності використання основних засобів на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2011. №8. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=668>

118. Яшан Ю.В. Напрямки підвищення ефективності відтворення і використання основних засобів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22\(2\)_ekon/stat_20_1/66.pdf](http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22(2)_ekon/stat_20_1/66.pdf)

119. Hamel, G, Prahaland, C. K. Competing for the Future. Harvard Business Press. 1996. 384 p.

120. Purwanti, T. (2019). An analysis of cash and receivables turnover effect towards company profitability. *International Journal of Seecology*, 1(01), 37-44. doi:10.29040/seecology.v1i01.6